

KOMMUNEQARFIK SERMERSOOQ

Sumiiffiup ilisaritinneqarnera Isortoq

Assiliisoq: Asiaq

Sumiiffimmi inuiaqatigiit suna ilisarnaatigaat?

Sumiiffik imatut nassuarneqarsinnaavoq tassaasoq sumiiffik nunap immikkoortuaniiittooq tassaniillutik inuunerup ingerlaneranut tunngasut tamarmik sulinermut, ineqarnermut aamma sunngiffimmut tunngasut.

Sumiiffimmi inuiaqatigiit ilisarnaataasigut qulaajarnianeqarput ulluinnarni inuunermi killiliussat, soorlu inuussutissarsiutit, oqartussaasut aamma namminersortut kiffartuussinerat, sumiiffimmi suleqatigiinneq, inuit isumalluutaasut, isumaginninnikkut aamma atortutigut attaveqaasersuutit, kulturikkut ingerlatsinerit allallu.

Sumiiffimmi inuiaqatigiit ilisarnaataasa kommuneqarfinni najugaqarfiiit maannakkorpiaq qanoq inissisimanerat takutippaat, tamatumani tunngavagineqarlutik naatsorsueqqissaarnerit aamma kisitsisit kommuneqarfiup aamma suleqatigisaasa paasissutissanik katersuiffianeersut.

Sumiiffimmi inuiaqatigiit ilisarnaataatigut suna anguniarneqarpa?

Sumiiffimmi inuiaqatigiit ataatsimoortumik nassuaatigineqarnerisa katarsornerannut siunertaavoq, taakku politikerinut aamma allaffeqarfimmut aalajangiisoqartussanngoraangat aamma iliusisissanik aallartitsisoqartussanngoraangat atortorineqassammata.

Sumiiffimmi inuiaqatigiit ilisarnaataat minnerpaamik ukiut marlukkuutaarlugit nutarterneqartassapput kiisalu politikkerit aamma allaffeqarfipu kissaatigisaat malillugit paasissutissat tulluarsarneqartassallutik. Piffissap ingerlanerani sumiiffimmi inuiaqatigiit ilisarnaataat nalunaarusianut itisiliinertalinnut innersuusisinnaassapput, taamaaliornikkut atuartartut pissutnik piviusunik aalajangersimasunik aamma itinerusumik ilisimasaqarusuttut ilisimasassat taakku ingerlatsiviit namminneq nalunaarusiaanni aamma misissueqqissaarneranni pissarsiarisinnaassamatigit.

Sumiiffimmi inuiaqatigiit ilisarnaataasa suliarineqarnerat pillugut?

Aatsaat siullerpaamik Kommuneqarfik Sermersumi ingerlatsiviit tamarmik susassaqarfii ilanngullugit sumiiffinni inuiaqatigiit ilisarnaataat suliarineqarput. Taamaattumik saqqummersitaq siulleq manna aammattaaq piareersaatitut sammisatut isigineqartariaqarpoq.

Naatsorsueqqissaarnerit aamma kisitsisit kissaatigineqartut pissarsiarinissaat ajornakusoorsimavoq. Taamaattumik imaassinnaavoq ilisarnaatin immikkoortuni paasissutissat kissaatigineqartut tamarmik pissarsiarineqarsinnaanngitsut. Taamaattorli ataavartumik ingerlatsiviit aamma tunniussisinnaasut allat tamarmik suleqatigineqarput, taamaaliornikkut paasissutissat pisariaqartut tunniunneqarsinnaassammata tamanut iluaqutaasumik.

Tamakku saniatigut pineqartuni arlalinni kisitsisit aamma naatsorsueqqissaarnerit imminnut ataqtigiinngillat, tamakkulu eqqumiiginneqarsinnaapput aamma apeqqutinik pilersitsisinnaallutik. Neriutigineqarpoq ataqtigiinngitsut tamakku sumiiffinni inuiaqatigiit ilisarnaataat pillugit 2014-imi aappassaanik saqqummiussaqarnissamut nassuarneqarsinnaajumaartut.

Oqaaseqaatit aamma ilassutit sumiiffinni inuiaqatigiit ilisarnaataasa aaqqissuunneqarnissaannut tigorusunnarpot. Saaffiginnissutit uunga ingerlatinneqassapput: kommuneqarfik@sermersooq.gl.

Imai

1. Politikkikkut ingerlatsineq aamma sumiiffimmi allaffissorneq	5
1.1 Politikkikkut ingerlatsineq.....	5
1.2 Sumiiffimmi allaffissorneq	5
2. Oqaluttuarisaaneq	6
2.1 Oqaluttuarisaanerup naatsumik pingaarnersiornera.....	6
2.2 Ullorsiorfiit	7
3. Geografi aamma silap pissusaa	7
3.1 Geografi	7
3.2. Silap pissusaa	8
4. Innuttaasut.....	8
4.1 Ukioqqortussuseq suiaassuserlu	8
4.2 Najugaqariaaseq	9
4.3 Pilersuinerup annertussusaa	10
4.4 Sulisartut	10
5. Inoqutigiit isertitaat.....	11
6. Attaveqarneq	12
6.1 Assartuitit	12
6.2 Teknikkikkut atortut	14
6.3 Sanaartukkat.....	14
6.4 Attaveqarneq aamma tusagassaqartitsiviit	15
7. Ineqarneq.....	16
7.1 Amerlassusaat aamma illut qanoq ittuunerat.....	16
7.2 Peqqinnissamut pissutsit	16
7.3 Agguaqatigiisillugu inoqutigiit amerlassusaat	16
7.4 Inissarsiorlutik utaqqisutut allattorsimasut	17
7.5 Angerlarsimaffeqanngitsut	17
8. Ilinniartitaaneq	18
8.1 Meeqqat atuarfiat	18
8.1.1 Atuartut amerlassusaat	18
8.1.2 Immikkut atuartitsinerit	19
8.1.3 Karakterit.....	20
8.2 Efterskolerneq aamma AFS-p ingerlarnga.....	22
8.2.1 Efterskole	22
8.2.2 AFS-p ingerlarnga	22
8.3 Piareersaatigalugu ilinniarnerit.....	23
8.3.1 Piareersarfik	23
8.3.2 Piorsaavik	23
8.4 Ilinniaqqinnissamut aamma inuussutissarsiuqealernissamut ilinniaqqinneq	23
8.5 Nangitsiviusumik ilinniartitaaneq	24
9. Inuutissarsiutit	24
9.1 Pisortat suliffiutaat.....	24
9.2 Suliffeqarfiit	25
9.2.1 Takornariaqarneq.....	25
9.3 Suliffissaqartitsineq	25

10. Inunniq isumaginninnermi pissutsit	27
10.1 Sunngiffimmi sammisat aamma peqatigiiffilerineq	27
10.2 Meeqqat inuuusuttullu	28
10.2.1 <i>Meeqqeriviit neqeroorutillu</i>	28
10.2.2 <i>Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissitat</i>	28
10.3 Utoqqarnik isumassuineq	29
10.4 Innarluutilinnik isumassuineq	29
10.4.1 <i>Inuit innarluutillit amerlassusaat innarluutillu suuneri</i>	29
10.4.2 <i>Sulliviit aamma neqeroorutit</i>	30
10.4.3 <i>Innarluutillit angerlarsimaffiup avataanut inissitat</i>	31
10.5 Inunniq isumaginninnermi ikorsiissutit tunniuttakkat	31
10.5.1 <i>Suliffissaaleqisut</i>	32
11. Pinerluttarneq.....	33
12. Peqqinnissaq.....	34
12.1 Peqqinnissaqarfimmi ingerlatat	34
12.2. Innuttaasut peqqinnerat	34
12.3. Imigassaq	34
12.3.1 <i>Imigassamik atuineq</i>	34
12.3.2 <i>Atornerluisunik katsorsaasarneq</i>	35
12.4 Imminut toquutarneq	35
13. Naggasiut.....	35
14. Atuakkanut paassisutissanillu pissarsiviit allassimaffiat.....	36
15. Ilanngussaq	37

1. Politikkikkuut ingerlatsineq aamma sumiiffimmi allaffissorneq

1.1 Politikkikkuut ingerlatsineq

Kommuneqarfik Sermersuup kommunalbestyrelsiani Isortumiit sinniisoqangilaq.

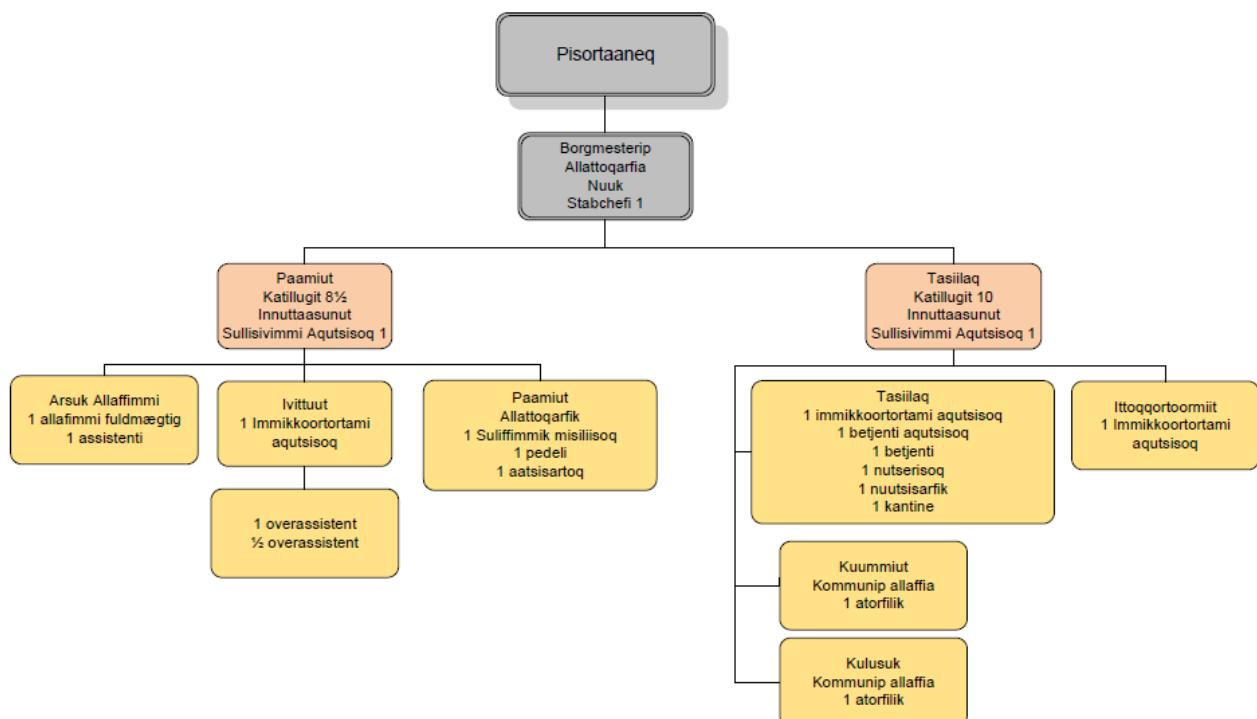
Sumiiffimmi tamat oqartussaaqataaneranni Nunaqarfimmi Aqutsisut aqqutigalugit sinniisoqarpoq. Nunaqarfinni Aqutsisut tallimanik ilaasortaqarput Tiniteqillaameersunik, Kulusummeersunik aamma Isortumeersunik. Isortoq ilaasortamik ataatsimik sinniisoqarpoq. Nunaqarfimmi Aqutsisut qaammammut ataasiarlutik ataatsimiittarput aamma nunaqarfimmut tunngasunik sulianik tamanik suliarinnittarlutillu akuersisarlutik, taakkulu kommunalbestyrelsimalutik ingerlateqqinnejartarlutik. Nunaqarfinni Aqutsisunut qinersisarneq kommunimut qinersisarneq malippaa.

1.2 Sumiiffimmi allaffissorneq

Isortumi kommunip allaffiata nunaqarfimmi aqutsisumik sullissivoq. Nunaqarfimmi kommunip allaffiani pisortaq Tasiilami innuttaasunik ingerlatsiviup pisortaata ataaniippoq, taanna Nuummi Borgmesterip Allattoqarfiani qullersaqarfimmi pisortap ataaniilluni.

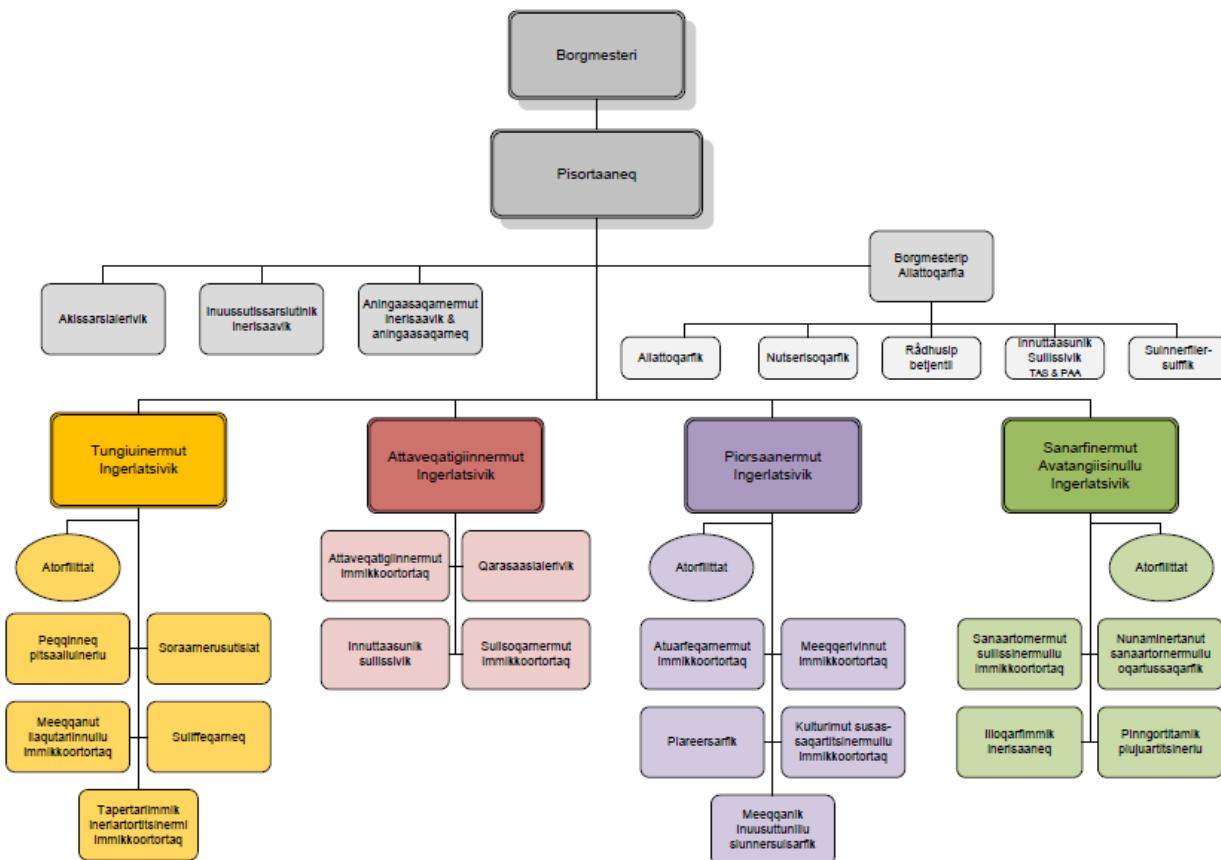
Nunaqarfimmi kommunip allaffiani pisortaq taakku saniatigut Nuummi ingerlatsiviit assigiinngitsut pisortaannut saaffiginnissinnaavoq, tamatuminnga pisariaqartitsiguni.

Takussutissiaq 1. Kommuneqarfik Sermersuumi Borgmesterip Allattoqarfiani aaqqissuuussaqq

Takussutissiaq 2. Kommuneqarfik Sermersooq pillugu suliffeqarfiup aaqqissugaanera

Suliatigut immikkut tunngasuni apeqqutini Isortumi allaffimmi sulisut immikkoortoq pillugu fagchefit ataaniippuit allaffissornikkut aaqqissugaaneq naapertorlugu. Fagchefit pisortallu tamarmik Nuummi inisisimapput.

2. Oqaluttuarisaaneq

2.1 Oqaluttuarisaanerup naatsumik pingaarnersiornera

Tunumi nunaqarfiiit qanga pilersinneqarsimanersut ilisimaneqanngilaq, tamanna aamma Isortumut atuuppoq. Aallaqqaammut inuit aasaanerani ukiuuneranilu assigiinngitsuni najugaqartarsimapput, ukiut tamaasa sumiiffiit assigiitsuusariaqarnatik. Nunasseriaaserli 1920 sioqqullugu Isortumi aaqqissuussaalernerusimasoq isumaqartoqarpooq, Samuel Mikaelsenimillu 1942-mi tunngavilerneqarsimalluni (www.eastgreenland.gl).

Taaguutaani Isortumi (imaq isortoq imaluunniit iseriattoq) pineqarpooq qeqertap Isortup ungataani kinnerit annertuut sermersuarmiit kuutsinneqartut. Qanga oqartoqartarpooq imaq ima iseriatsigisartoq qajartortup paatini imaanut misukkaangamigit takusinnaaneq ajorai.

2.2 Ullorsiorfiit

Ullorsiorfiit:

- Isortoq 2017-imi ukiut 75-inngorlugit nalliuottorsiussaaq.
- Atuarfik oqaluffiusartoq 2014-imi ukiut 50-inngorlugit nalliuottorsiussaaq.
- Ernusussiortup inaa 2023-mi ukiut 50-inngorlugit nalliuottorsiussaaq.
- Katersortarfik 2029-mi ukiut 50-inngorlugit nalliuottorsiorsinnaavoa.

3. Geografi aamma silap pissusaa

3.1 Geografi

Isortoq Ammassalimmi nunaqarfiiit mikinersaralugulu kujasinnersaraat.

Qeqertamiippoq manitsumi naggorluttumilu Tasiilap kitaani 80 kilometerini inissisimalluni, Danmarks Strædemut toqqaannartumik attaveqarluni. Pinngortitamut immallu anorersuartarneranut illunut ataatsimoortunut ikitsunut illersuisinnaasumik portusuunik qaqqaqanngilaq, Tamannalu illut silamit nungujartornerisigut takuneqarsinnaalluni.

Isortup qeqertaata 5 kilometerimik ungasitsigaluni kitaaniippoq sermersuaq innaaqqilluni nillertoq.

Qeqertarpassuit, kangerluppassuit kangerlumanerillu sikorsuillu iluliarsuillu pissutigalugit, Isortoq uumasorpassuarnut najugaqarfingissallugu naleqquvvutoq, taamaalilluni pitsaasunik piniarfissaqarluni. Isortoq nunaqarfiuvoq qanimaannerpaanik qimussillaqqinnerpaanillu piniartoqartoq. Piniarneq aalisarnerlu Isortumi ilaqtariinnut pingaarnertut isertitaqarfiuvoq.

Isortoq sermersuarmut qanittumi inissisimanermigut Sermersuaq itivillu ilisimasassarsiornernut Isortoq amerlanertigut aallarfiusarlunilu tikifflusarpoq (www.eastgreenland.gl).

3.2. Silap pissusaa

Tamaani qaammatit kiannerpaat tassaapput junimiit septemberimut kiassutsip agguaqatigiissinna 5 gradit angusinnaallugit. Tamaani qaammatit issinnerpaat tassaapput januarimiit martsimut nillissutsip agguaqatigiissinna -5 gradit ataassinnaallugit. Isortup eqqaani immami kangerlunnili annertuumik sikorsuaqarfiullunilu angisuunik iluliasuaqarpooq.

4. Innuttaasut

4.1 Ukioqqortussuseq suaassuserlu

Tabeli 1. Isortumi inuit arnanut angutinullu ukiuinullu agguarlugit, 2000-2010

Ukioq	2000		2002		2004		2006		2008		2010	
	Ar	An	Ar	An	Ar	An	Ar	An	Ar	An	Ar	An
Ukiut												
0-4	11	10	5	5	6	10	3	7	2	6	4	5
5-9	13	5	12	7	10	6	6	7	3	8	6	7
10-14	12	6	9	6	10	6	9	4	8	3	4	6
15-19	3	4	7	0	7	1	5	3	5	4	7	1
20-24	4	4	2	5	4	7	6	4	2	2	3	4
25-29	3	9	4	6	1	4	2	4	3	4	4	2
30-34	9	4	6	7	5	6	1	6	2	4	2	2
35-39	6	4	4	4	6	3	7	3	5	6	1	5
40-44	2	5	4	4	3	5	3	2	3	6	6	3
45-49	3	4	4	4	4	5	7	5	4	5	1	2
50-54	1	0	1	2	2	4	2	5	3	1	3	4
55-59	0	2	2	0	2	0	0	1	1	3	3	5
60-64	2	2	2	3	1	2	1	1	0	0	0	0
65-69	0	0	0	0	1	0	2	1	2	2	1	0
70-74	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1
75+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Katillugit	69	60	62	54	62	60	54	53	43	54	46	47
katillugit	129		116		122		107		97		93	

Paasissutissanik pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, Statistikbanken, august 2011

Isortumi innuttaasut amerlassusaat 2000-imili ikiliartorsimapput, ukioq 2004 eqqassanngikkaanni, taamani annikitsumik amerlerialaarsimallutik.

Innutaasut 2010-mi amerlassusaat 2000-imili aatsaat taamatut ikitsigaat.

0-14-ini ukiulinni meeqqat 32-iupput, 2010-milu 65-it sinnerlugit ukiulinni utoqqaat pingasuulltik.

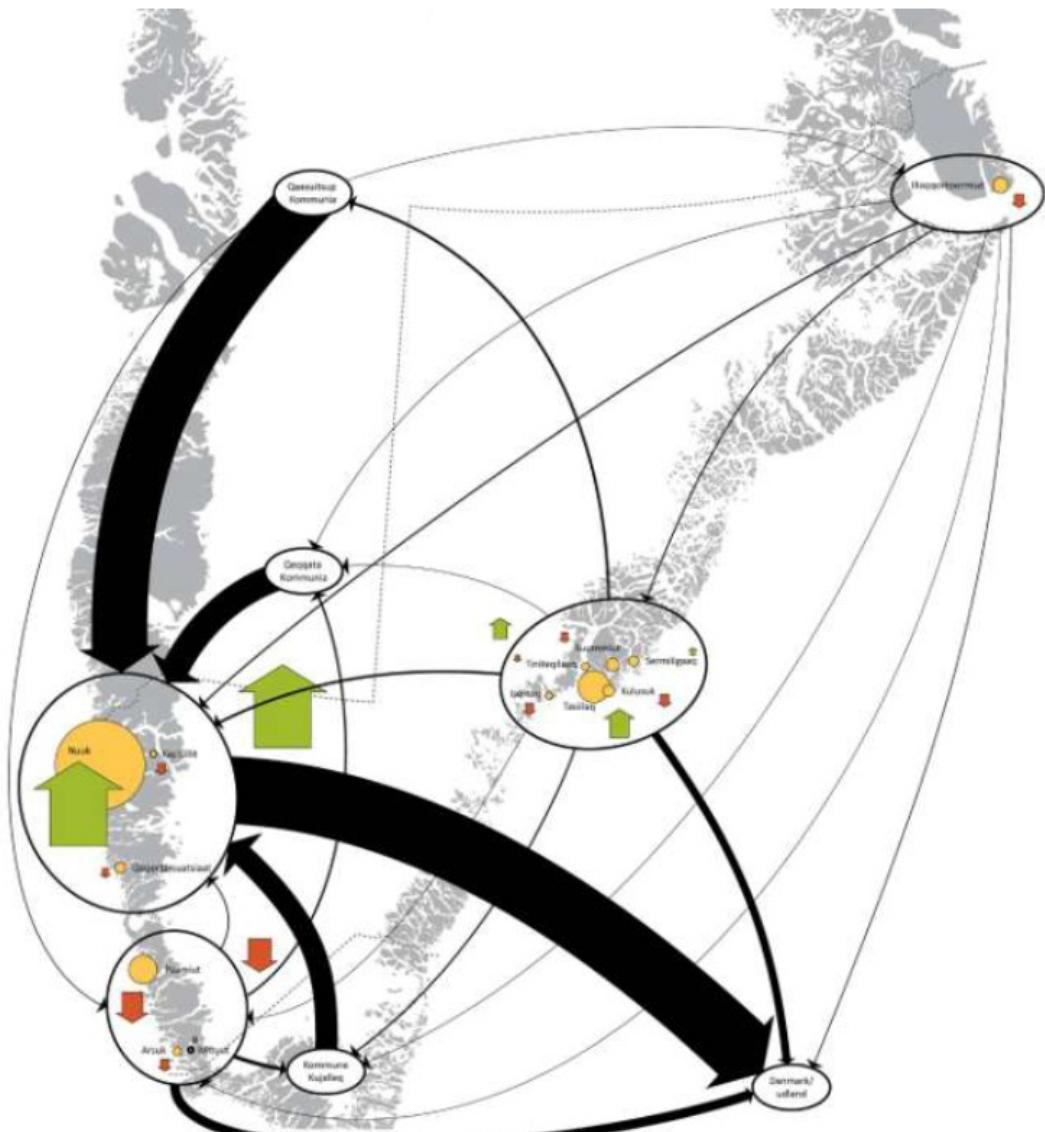
Tassa Isortumi inunnit tamarmiusunit meeqqat 15-it inorlugit ukiullit 34,41 %-iupput utoqqalineriuteqartullu 7,53 %-iullutik.

Isortumi arnat angutillugu akornanni agguardeq naligikannerpoq allanngujaallunilu. Tamanna nalunaarusiami "Kalaallit Nunaanni najugaqarfiiit killiffiat – nunaqarfiiit immikkut isiginiarlugit" pisunut paarlangoavoq, tassani allassimalluni Kalaallit Nunaanni nalinginnaasusoq angutit arnanit amerlanerusartut (Rasmussen 2010:14).

4.2 Najugaqariaaseq

Takussutissiaq 3: Kommuneqarfik Sermersuumi najugaqariaaseq

Kommuneqarfik Sermersuumi najugaqariaaseq

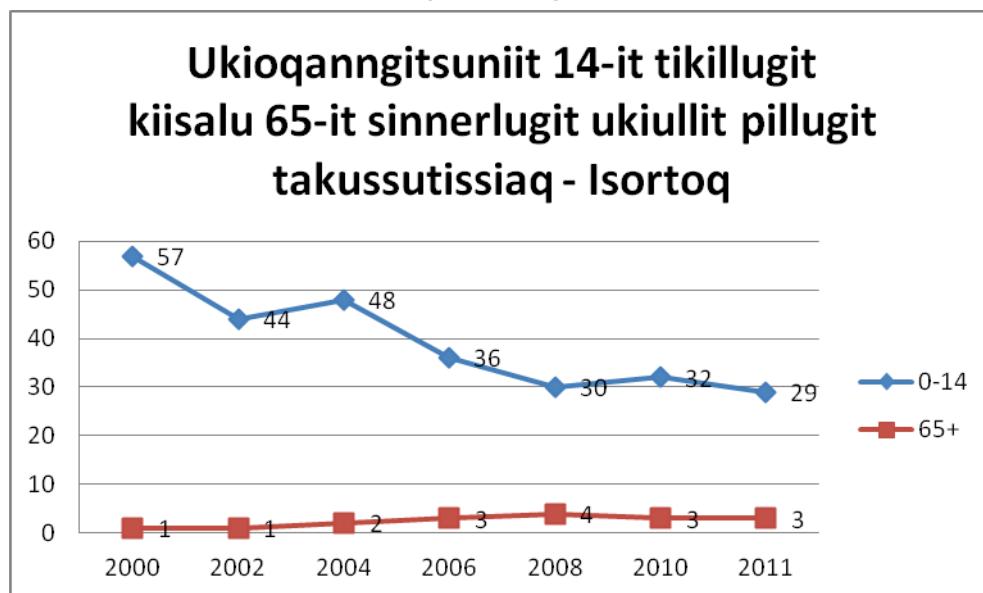
Paasissutissanik pissarsiffik: Sanarfimermut Avatangiisinullu Ingerlatsivik, 2011

Takussutissiamit takuneqarsinnaavoq nutsernerit amerlanersaat Nuummiit eqqaaniillu aamma Tasiilamiit eqqaaniillu Danmarkimut pisartut. Tassunga tulliupput Qaasuitsup Kommunianut kiisalu Tasiilamiit nunaqarfiiniillu Nuummut taamaaqataanik annertutigusumik nutsertut. Ataasiakkaat Qeqqata Kommunianut aamma Kommune Kujallermut nuuttarput. Kommuneqarfik Sermersuup nunaqarfiini pingaanertigut pissusiusoq tassaavoq innuttaasut nunaqarfinniit nutsernerat, tamannalu aamma Isortumut atuulluni.

4.3 Pilersuinerup annertussusaa

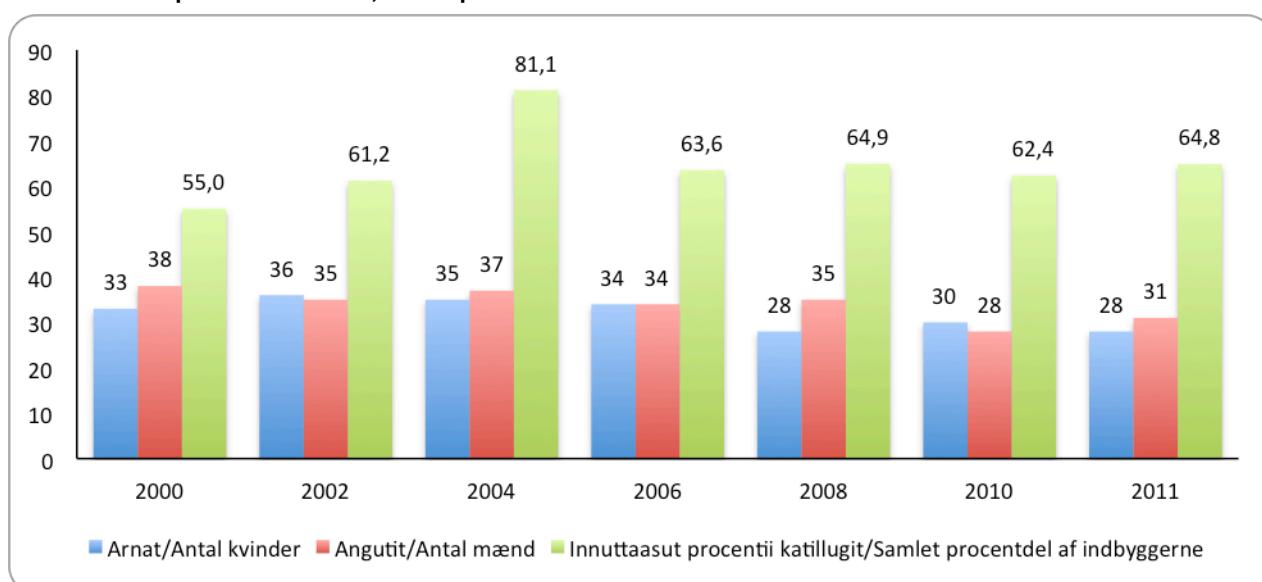
Takussutissiaq 4. Pilersuinermi aningaaasalersugassat, Isortoq

Isortumi meeqqat 14-it inorlugit ukiullit amerlassusaat appariartorpoq. Utoqqaat amerlassusaat qaffakkiartulaarpoq. Taamatut ineriartorneq nuna tamakkerlugu pissutsinut naapertuuppoq. Ukioq 2011-mi meeqqat 0-4-inik ukiullit 29-iupput, aamma 65-it sinnerlugit ukiullit utoqqaat pingasuullutik. Tassa Isortumi innuttaasunit tamarmiusunit meeqqat 15-it inorlugit ukiullit 15,4 %-iupput utoqqalinersiuteqartullu 3,3 %-iullutik.

4.4 Sulisartut

Takussutissiaq 5. Sulisinnaasut, Isortoq

Sulisuusinnaasut ukiuni 2000-2008-mi tassaapput 15-62-inik ukiullit tamarmik, tassa 2008 tikillugu innutaasut 63-nik ukioqalerunik utoqqalinersiuteqalernissamut periarfissaqaramik. 2010-miit 65-nik

ukioqalernermi utoqqalinersiuteqalertoqarsinnaavoq, taamaattumik 2010-miit sulisuusinnaasut tassaapput 15-64-inik ukiullit.

2011-mi Isortumi sulisuusinnaasut inuit 59-iupput, tassa nunaqarfimmi inuisa 64,8 %-ii.

Kapisillut sanilliukkaanni, Kapisillit 2011-mi 91-inik inoqarpooq nunaqarfllu Isortumut sanilliussallugu innuttaasut amerlassusaat eqqarsaatigalugit pitsaanerpaalluni, Kapisillini sulisinnaasut 64,8 %-imiissimapput Isortumilu 74,7 %. Kapisillini sulisinnaasut amerlanerupput. Tasiilamullu Isortumiit illoqarfik qaninnerpaamut sanilliukkaanni, Tasiilami innuttaasut amerlassusaasa 64,3 %-ii sulisinnaapput, kisitsisinngorlugillu Isortorlu assigiipput.

5. Inoqutigiit isertitaat

Inoqutigiit isertitaat tassaavoq illumi ataatsimi najugaqartut tamarmik isertitaat, amerlanertigut inersimasoq ataasiunngikkuni amerlanerusrarlutik.

Tabeli 2. Agguaqatigiisillugu iseritat akileraaruteqaataasussat aamma inoqutigiit isertitaat atugassatut 2002-2009

	2002		2004		2006		2008		2009*	
	Akileraaruteqaa-taasussat	Atorsin-naasat								
Kapisillit	224.878	196.568	236.102	200.474	167.790	156.959	231.758	213.359	213.874	190.835
Qeqertarsuatsiaat	251.137	209.996	258.519	212.054	274.106	235.788	291.404	243.758	276.269	232.334
Arsuk	204.000	165.309	221.553	174.599	254.400	204.864	277.921	215.969	261.926	211.893
Sermiligaaq	163.800	162.431	176.664	165.784	175.797	177.514	182.499	180.449	204.732	197.994
Kuummiut	153.928	146.068	159.135	149.906	165.161	162.529	184.579	171.684	186.748	180.697
Tiniteqilaaq	116.810	112.460	148.325	138.030	142.026	136.218	147.039	146.932	176.715	166.614
Kulusuk	185.006	161.377	209.581	175.332	185.694	165.053	222.784	194.902	243.856	213.959
Isortoq	170.413	163.323	167.872	154.421	195.160	182.918	175.127	169.996	214.272	197.522

Paasissutissanik pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqisaartarfik statistikbank, august 2011.

Nassuaat: -: soangilaq Ingen tal. *: 2010 –mut kisitsisit suli takkutinngillat

Inoqutigiit isertitaasa akileraaruserneqartussat atorsinnaasalu agguaqatigiissinnerat 2009-mi qaffasinnerpaajusimasoq, tassani kisitsit 214.272,- kr.-iulluni aamma 197.522,- kr.-iulluni ukiumut.

Isortumi inoqutigiit isertitaasa akileraaruserneqartussat atorsinnaasalu agguaqatigiissinnerat 2004-mi 154.421,- kr.-iniit 2009-mi 197.522,- kr.-inut allanngorangaatsiarpoq.

Kalaallit Nunaanni piitsuussutsip immikkoortunut pingasunut agguarneqarnissa kingusinnerusukkut sulissutigineqassaaq; piitsuunermut eqqaanartoq, piitsuuallaanngitsoq aamma pisariaqartitsivissortut. Taakku kingusinnerusukkut ilanngunneqartarnissaat sulissutigineqarpoq.

6. Attaveqarneq

6.1 Assartuutit

Isortoq qulimiguulimmik nunaqarfimmullu angallammit tikinnejarsinnaavoq.

Tabeli 6 Kommuneqarfik Sermersuumi nunaqarfiit umiarsuarmik angallavigisarneri

Bosteder	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Nuuk												
Tasiilaq												
Paamiut												
Ittoqqortoormiit												
Kuummiut												
Kulusuk												
Qeqertarsuatsiaat												
Sermiligaaq												
Arsuk												
Tiniteqilaaq												
Isortoq												
Kapisillit												

Nunaqarfinnukartut

Pajuttaatit

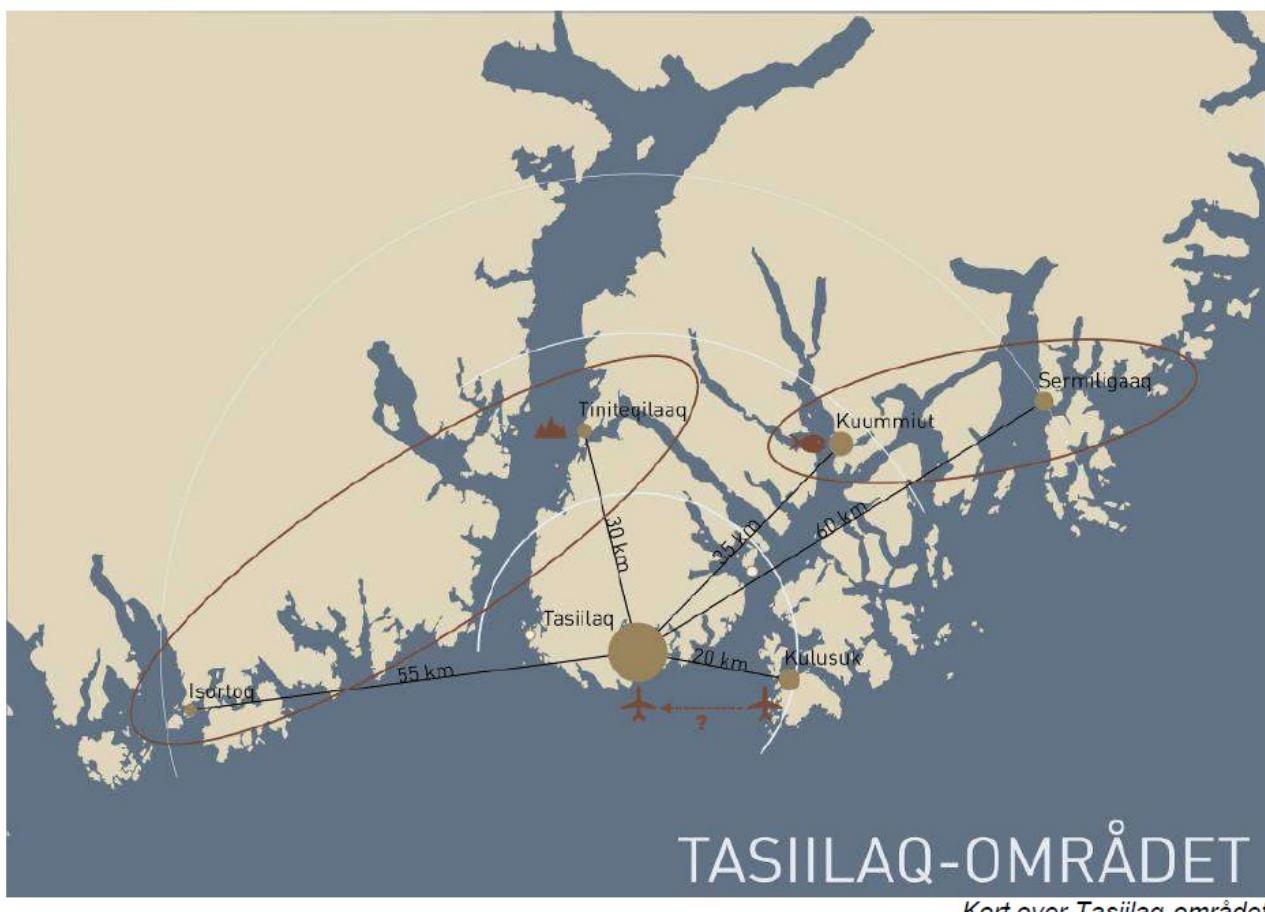
Ilaasartaatit

Paasissutissanik pissarsiffik: Kommuneqarfik Sermersooq, Sanarfinermut Avatangiisinullu Ingerlatsivik, juli 2010

Sapaatip akunnikkaartumik nunaqarfimmut umiarsuamik M/S Johanna Kristinamik Isortumukartoqartarpooq. Nunaqarfimmut umiarsuaq Tasiilamiit pilersuinernik nassartarpooq. Tasiilamut billetti 340,- kr.-inik akeqarpooq. Meeqqat 2-11-nik ukiullit 50 %-imik akikilliliivigineqartarput, aamma taamatut pensionisiaqartut, meeqqat marluk inorlugit ukiullit akeqanngitsumik ilaasarlutik (www.ral.gl – septemeber 2011). Nammineq angallateqanngikkaanni angallammik attartorneq aamma periarfissaavoq.

KNI Pilersuisoq Isortumi umiarsualivimmi oqartussaanermut akisussaavoq.

Tasiilamut sapaatip akunneranut marloriarluni qulimiguulimmik atassuteqartarpooq. Billetti 795,- kr.-inik akeqarpooq.

Mittarfearfiit heliportimik nakkutiginnittuupput.

Assartuinermi sanaartukkanut tunngasunik paassisutissanik Sanarfinermet Avatangiisinullu Ingerlatsivik maannakkut tunniussisinnaanngilaq, Isortumili aqqusinernut, inuinnaat aqqutaannut illineqarfinnullu tunngatillugu paassisutissanik siunissami tunniussisarnissamut suliaqarluni. Isortumi assartuineq amerlanertigut pisuinnarluni imaluunniit qimussimik imaluunniit qamuterlannik ingerlanneqartarpooq. Nunaqarfimmi qimmit qimuttut 176-iupput, tassa qimuttoqatigiit 17,6-it misaniillutik.

Isortumi assartuinermi atortut amerlassusaannut qanoq ittuunerinullu tunngasut kisitsisitigut paassisutissanik maannangaaq Akileraarternermet Aqutsisoqarfik tunniussisinnaanngilaq. Kingusinnerusukkut taakku ilangunneqartarnissaat sulissutigineqarpooq.

6.2 Teknikkikkut atortut

Nunaqarfimmi innaallagiamik kiassarnermillu pilersuinermut Nukissiorfik isumaginnittuuvvoq.

Orsussamik pilersuinermut Polaroil isumaginnittuuvvoq.

2000-imi Isortumi ikuallaaviliortoqarpoq.

Ataaniittumi Isortumi eqqagassalerineq pillugu aaqqissuussineq takuneqarsinnaavoq.

Tabeli 4. Isortumi eqqagassatigut aaqqissuussineq 1. juli 2010-mi

Eqqakkat suussusaat / immikkoort.	Aaq-qiissut	Atuisut		Ingerlatsineq		Ingitsiartorfik
		Inoqu-tigiit	Inuussutis-sarsiutit	Katersuisut akisussasaat	Katersuinerup akulikissusai	
Eqqagassat	Aap	X	X	X	Sap. ak. pingsut	Ikualla-ginnarneq
Anartarfilerineq	Aap	X	X	X	Sap. ak. pingasut	Eqqaavissuaq
Eqqagassat angisuut	Aap	X		X	Upernaakkut saliineq Ataavartumik katersineq	Eqqaavissuaq.
Batteriit mikisut	Aap	X	X	X	Illu Sullivimmut tunniussisoqartarpoq	Tasiilamat umiarsuarmik
Elektronikkit eqqagassat	Naamik					
Akkumulatorit	Aap	X	X	X	Ataavartumik katersineq / eqqaavissuup eqqaani tunniussineq	Tasiilamat umiarsuarmik
Eqqakkat ulorianartut (assigiinngitsut)	Naamik					
Nillataartitsiviit Qerititsiviit	Naamik					
Pisat sinnikut uumasullu toqunikut	Aap	X		X	Ataavartumik eqqaavissuup eqqaani tunniussineq	Eqqaavissuaq
Eqqakkat navianaateqarsinnaasut	Aap		X		Peqqinnissaqarf. akisussaaffigaa	Tasiilamat umiarsuarmik
Eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut	Aap		X		Ataavartumik tunniussineq	Eqqaavissuaq Ikualla-ginnarneq
Eqqakkat ikuallann-eqaqusaanng.				X	Ataavartumik tunniussineq	Eqqaavissuaq

Paasisutissanik pissarsiffik: Sanarfinermut Avatangiisinullu Ingerlatsivik, Kommuneqarfik Sermersooq eqqaaveqarneq pillugu nalunaarusiaq juli 2010

Eqqagassat nalinginnaasumik anartarfilerisoqartarluni sapaatip akunneranut pingasoriarluni aaneqartarpot. Eqqiluisaarfimmiit imikoorut imaanut kuutsinnejartarpot. Eqqakkat ikuallanneqarsinnaasut eqqaavissuarmi ikuallanneqartarpot. Eqqagassat navianartut Peqqinnissaqarfimmit isumagineqartarpot, tamatumalu kingorna Tasiilamat umiarsuarmik assartorneqartarlutik (Sanarfinermut Avatangiisinullu Ingerlatsivik).

6.3 Sanaartukkat

Ikaartarfinnik sullulianillu Isortumi sanaartugaqanngilaq.

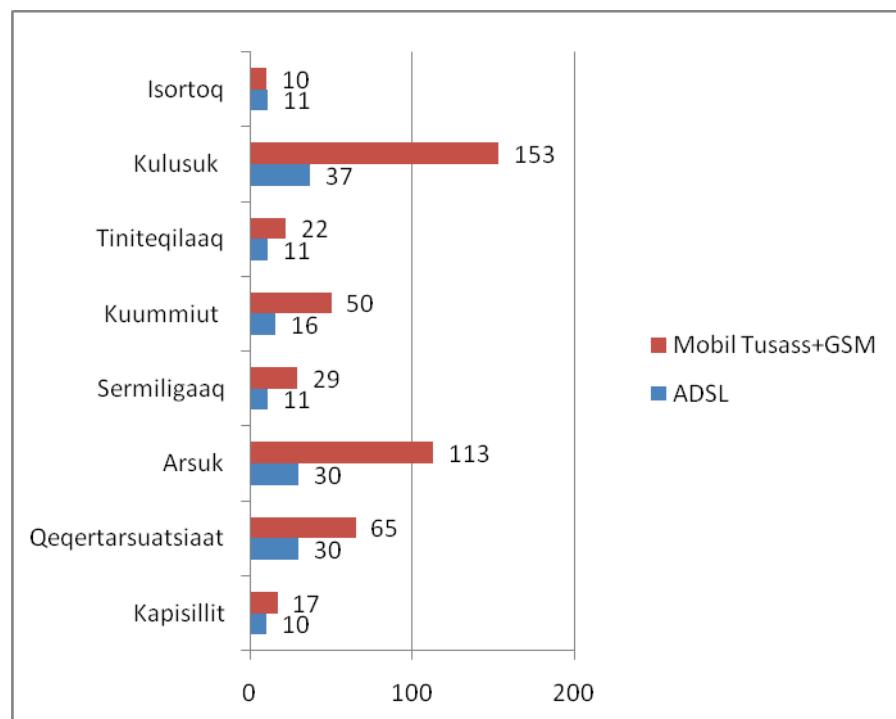
6.4 Attaveqarneq aamma tusagassaqaqtitsiviit

Nuna tamakkerlugu aviisit, Sermitsiaq aamma AG Isortumi tuniniarneqartarput.

Taakku saniatigut KNR-imiit nuna tamakkerlugu nutaarsiassat, radiokkut aamma tv-kkut, malinnaaffigineqarsinnaallutik.

Isortumi internetcaféqanngilaq. Tele Greenland taannaavoq nunaqarfimmi atassuteqaatersuutinik pilersuisuusog.

Takusassiaq 7. Internet aamma mobiltelefon

Najooqqutaq: Tele Greenland A/S, immikku tingerlaaseq juli aamma august 2011.

Isortumi mobileqartut quliupput. Tamanna innuttaasunut inersimasunut naleqqiukkaanni inersimasut 16,1 %-ii mobeleqarput. Innuttaasut inersimasut matumani nassuiarneqarpoq tassaasut kikkut tamarmik 15-it sinnerlugit ukiullit.

Taakku saniatigut inoqutigiit aqqanillit ADSL-imik atassuteqarput. Inoqutigiit amerlassusaannut tunngasut kisisisitigut paassisutissat pigineqannigmata inoqutigiit qassit ADSL-imik atssuteqarnersut misissorneqarsinnaasimanngilaq.

7. Ineqarneq

7.1 Amerlassusaat aamma illut qanoq ittuunerat

Isortumi inissiat qanoq ittuunerinut kiisalu amerlassusaannut tunngatillugu kisitsisitigut paasissutissanik maannakkut Sanarfinermut Avatangiisinullu Ingerlatsivik tunniussisinnaanngilaq. Kingusinnerusukkut taakku ilangunneqartarnissaat sulissutigineqarpoq.

7.2 Peqqinnissamut pissutsit

Tabeli 5. Imikoqarnermut tunngasut Kommuneqarfik Sermersuumi

	Kapisillit	Qeqertarsuatsiaat	Arsuk	Sermiligaaq	Kuummiut	Tiniteqilaaq	Kulusuk	Isortoq
Innaallagiaqanngitsut	1	0			2			
Kuuginnartumikimeqanngitsut	39	4			52			
Imermut tankillit	38	4	0	0	8	0	0	0
Igittakkaniq anartarfilit	45	3	83		62			
Septiktank	0	17			2			
Errorsisarfik	1	1	1		15			
Illu kiffartuussivik	1	*	1		1			

Paasissutissanik pissarsiffik: Sanarfinermut Avatangiisinullu Ingerlatsivik - Kommuneqarfik Sermersooq & Nukissiorfiit

Takussutissiami nunaqarfinnut tamanut tamakkiisumik suliarineqarsimannngilaq, taamaattumik assersuussinissamut tunngavissaq tamakkiinani. Isortumi perusuersartarfinnut uffarfinnullu tunngasunik paasissutissanik ilaatigut pissarsinissaq ajornarsimavoq. Kommunimi illoqarfinnut nunaqarfinnullu tamanut paasissutissat katersorneqarnissaat Sanarfinermut Avatangiisinullu Ingerlatsivimmit sulissutigineqarpoq.

7.3 Agguaqatigiisillugu inoqutigiit amerlassusaat

Tabeli 6. Agguaqatigiisillugu illumiaataatsimi najugaqartut amerlassusaat, 2000-2010

	2000	2002	2004	2006	2008	2010
Nuuk	2,4	2,4	2,5	2,3	2,5	2,5
- nunaqarfiit	2,3	2,2	2,1	1,9	1,9	1,9
Paamiut	1,8	1,7	1,8	1,7	1,8	1,7
- nunaqarfiit	1,8	1,6	1,4	1,3	1,5	1,4
Tasiilaq	3,1	3,2	3,3	3,3	3,3	3,2
-nunaqarfiit	2,5	2,4	2,5	2,4	2,3	2,2
Ittoqqortoormiit	3	2,9	3	2,9	2,8	2,6
- Nunaqarfiit	0,6	0,5	0,2	0	0	0

Paasissutissanik pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik 2011

Takussutissiami Kommuneqarfik Sermersuumi illoqarfinnut aamma illoqarfiit ataasiakkaat pigisaanni nunaqarfiit ataatsimoortillugit agguarneqarput. Taamaattumik Isortumi inoqutigiit agguaqatigiissinneri pillugit immikkut kisitsiseqanngilaq, kisianni Ammassallup eqqaani nunaqarfiit ataatsimoortinnejarlutik.

Piffissami 2000-2010-mi Tasiilaq nunaqarfiini inoqutigiit agguaqatigiissinnerini annikitsumik appariartoqarsimavoq. Taamaattorli Tasiilaq nunaqarfiini inoqutigiit agguaqatigiissinneri Kommuneqarfik Sermersuumi nunaqarfinnit sinnerinit qaffasinnerulluni.

7.4 Inissarsiorlutik utaqqisutut allattorsimasut

Tabeli 7. Kommuneqarfik Sermersuumi utaqqisut INI A/S-mi aamma ISERIT-mi , juli 2011

Angissuseq	1 –mik initialik		2-nik initialik		3-nik initialik		4-nik initialik		5-nik initialik		Katillugit	Ineqarn. akiitsut*	
Illoqarfik / Inissiaatileq.	INI	ISERIT	INI	ISERIT	INI	ISERIT	INI	ISERIT	INI	ISERIT	Utaqq. All.	INI	ISERIT
Kapisillit		1		5		4		2		0		?	?
Qeqertarsuatsiaat		1		5		6		3		2		?	?
Arsuk		0		1		1		1		0		?	?
Sermiligaaq		0		1		1		1		0		?	?
Kuummiut		1		6		7		3		0		?	?
Tiniteqilaaq		2		1		0		0		0		?	?
Kulusuk		1		4		3		1		0		?	?
Isortoq		1		1		0		0		1		?	?

Paasissutissanik pissarsiffik: Iserit A/S aamma INI A/S

* Inoqutigiiit akiitsullit 11. juli 2011

? INI-p nunaqarfinni/ illoqarfimmi illut qassit akitsoqarnersut ilisimanngilai

Isortumi initaarniarlutik allatsissimasut utaqqisut pingasuupput; Ataaseq 1-rumsimut, ataaseq 2-rumsimut ataaserlu 5-rumsimut.

Ineqarnermut akiliutitigut kinguaattoorutinut tunngatillugu kisitsisitigut paasissutissanik inissiaatileqatigiiffinniit maannakkut pissarsinissaq ajornarpoq.

7.5 Angerlarsimaffeqanngitsut

Innuttaasunik sullissivimmii paasissutissat malillugit Kommuneqarfik Sermersuup nunaqarfini angelrarsimaffeqanngitsunik peqanngilaq. Tamannali innuttaasut tamarmik nammineq inissiaqernerinut takussutissaanngilaq. Ilaqutariit imminni il.il. illusimanerat eqqarsaatigineqanngilaq.

8. Ilanniartitaaneq

8.1 Meeqqat atuarfiat

8.1.1 Atuartut amerlassusaat

Tabeli 8. Kommuneqarfik Sermersooq, meeqqat atuarfiani atuartut amerlassusaat 2000-2010

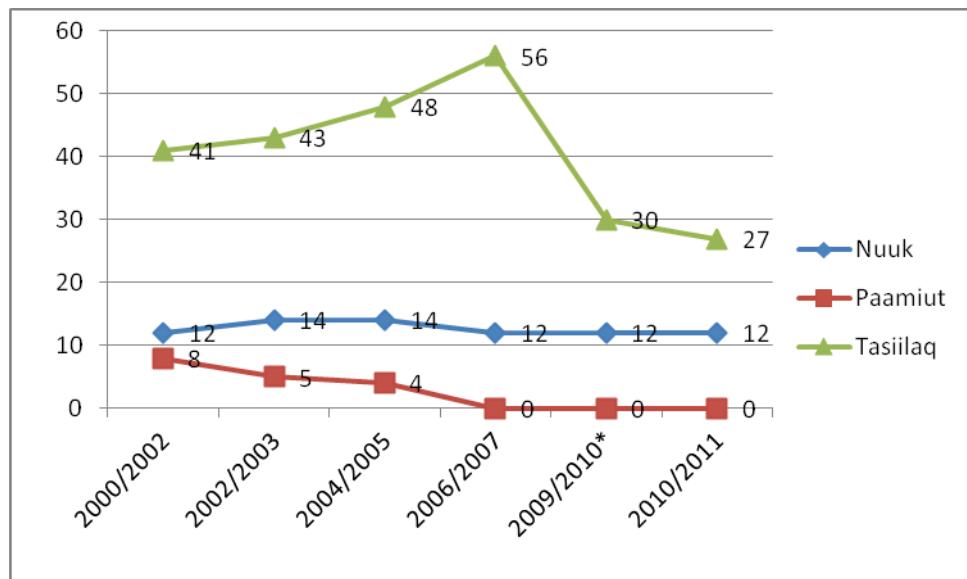
Ukioq atuarfiusoq Illoqarfik	2000/2001	2002/2003	2004/2005	2006/2007	2009/2010*	2010/2011
Nuuk	2520	2513	2613	2420	2118	2049
Paamiut	351	335	336	323	254	250
Tasiilaq	386	445	430	474	445	448
Ittoqqortoormiit	137	148	144	125	93	93
Ikittuut	10	14	12	12	17	14
Qeqertarsuatsiaat	44	46	58	50	27	25
Kapisillit	24	15	9	0	6	5
Arsuk	38	32	20	32	26	18
Sermiligaaq	48	43	46	41	34	34
Kuummiut	84	87	83	72	76	71
Tiniteqilaaq	34	29	23	18	20	19
Kulusuk	66	58	63	64	57	53
Isortoq	31	28	24	16	21	13
Ittaajimmiit	3	3	3	0	0	0
Uunarteq	1	1	0	0	0	0
Paasissutissanik pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni meeqqat atuarfiat 2000/2001, 2002/2003, 2004/2005, 2006/2007, 2008/2009 aamma 2010/2011, Kulturmut, ilinniartitaanermut, ilisimatusarnermut ilageeqarnermut Inerisaaveqarnermullu Naalakkersuisoqarfik.						
* Ukiumi 2008/2009-mi atuarfiusussaagaluarpoq, kiasianni ukioq atuarfiusoq taanna pillugu nalunaarusiortoqarnikuunngilaq.						

Isortumi atuartut amerlassusaat ukiuni kingullerni qulini ikiliartorsimapput, maannakkullu ukiut qulit matuma siornatigut atuartut amerlassussaasa pingajorarterilersimallugit. 2010/2011-mi atuartut 13-iupput, taamaasilluni kommunimi atuarfik minnerpaat tulleralugu.

Isortumi piffissaq tamakkerlugu ilinniartitsisut sisamaasimapput, naak atuartut ikileriangaatsiarsimagaluartut. Ukiuni tamani ilinniarsimannngitsunik timelærinik ilinniartitsisoqartarpus (takuuk ilanngussaq 1).

Takussutissiaq 8. Atuartut nunaqarfineersut, illoqarfimmi 8.-10.-klassini atuariartortinneqartartut

Paasissutissanik pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni meeqqat atuarfiat, 2011.

7. klassip kingorna Isortumiit atuartut atuarnerit nanginniarlugu kommunimi illoqarfifit anginerit arlaannukartarpuit (Nuuk, Paamiut, Tasiilaq). Amerlanertigut Ammassallup eqqaani nunaqarfineersut atuartut Tasiilamukartarpuit. Ukumi atuarfiusumi 2010/2011-mi atuartut nerisaqartinneqarlutik inissinneqarsimasut 27-it Tasiilamiippuit.

Nalunaarusiaq "Kalaallit Nunaanni najugaqarfifit killiffiat – nunaqarfifit immikkut isiginiarlugit" naapertorlugu atuartut nunaqarfimmiut amerlasuut ilinniarnermik ingerlateqqinnissaat toqqarneq ajorpaat (Rasmussen 2010:14).

8.1.2 Immikkut atuartitsinerit

Isortumi immikkut atuartitsinermut tunngasunik kisitsisitigut paasissutissanik Piorsaanermut Ingerlatsivik maannakkut tunniussisinnaanngilaq. Kingusinnerusukkut paasissutissat taakku ilanngunneqartarnissaat sulissutigineqarpoq.

8.1.3 Karakterit

Isortumi soraarummeerlutik misilitsittuniit karaktereetit agquaqatigiissinneri Tasiilami agquaqatigiissitsinermut ilaapput.

Tabeli 9. 11. aamma 12. klassini naggataarutigalugu soraarummeertut agquaqatigiisillugu karakteriinut takussutissiaq 2010

Illoqarfik	Itt.		Tasiilaq		Paamiut		Nuuk	
	Naling.	Annert.	Naling.	Annert.	Naling.	Annert.	Naling.	Annert.
Ukioq atuarfiusoq		*		*		*		*
2009/2010 (Karakter-skala nutaaq)	-	*	-	*	-	*	-	*
2008/2009	-	6,2	-	6,4	-	6,9	-	7,7
2007/2008	5,3	6,4	6,4	8,5	6,4	8,2	7,4	8,2
2006/2007	6,5	6,8	7,2	7,6	7,1	8,0	7,2	8,2
2005/2006	6,8	7,7	6,6	8,1	6,4	7,0	7,4	8,1
2004/2005	6,4	7,1	6,7	7,7	7,1	7,9	7,3	8,1
2003/2004	6,7	7,9	6,7	7,9	6,7	7,6	7,1	8,1
2002/2003	7,1	8,0	6,7	8,0	7,0	7,9	7,4	8,0
2001/2002	7,2	7,6	6,6	6,9	6,8	8,4	7,1	8,4
2000/2001	7,7	7,8	6,2	7,2	6,7	7,7	7,3	8,3

Paasissutissanik pissarsiffik: Ineraasiavip karakterinut nalunaarsuiffianit immikkut anillatsitaq, Iluniartitaanermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersusoqarfik juli 2011

Nassuaat 1: Ukioq 2008/2009 aallarfigalugu nalginaasumut annertusisamullu immikkoortitsisoqassaarpoq, maannakkut atuartoqartalerpoq 10. klassip naammassinissaata tungaanut

* 2009/2010 aallarnerfigalugu karakterilersisarenq GGS atorneqalerpoq. Tassa A, B, C, D il.il. Kisitsit takuneqarsinnaavoq ilaananili, ukiunut allanut assersuunneqarsinnaanngimmatt. 2009/2010 aallarnerfigalugu assersuussisoqarsinnaalissaq.

Isortumi atuartut pillugit sukumiisumik nassuaateqartoqarsinnaaneq ajorpoq, atuartut meeqqat atuarfiat Tasiilamukarlutik naammassiartarmassuk, taamaattumik kisitsisit paasissutissat Tasiilamiitinneqarput. Tasiilami karakterit qaffassisusaat eqqarsaatigalugit, Ittoqqortoormiini Paamiunilu karakterit qaffassisusaannut assersuunneqarsinnaapput. Nalginaasumik atuartitsineq eqqarsaatigissagaanni, qaffassisuseq Nuummut sanilliullugu appasinnerulaarpoq, annertusisarlu Nuummut sanilliullugu appasinnerulaangikkuni assigikannerpaa. Ukioq atuarfiusumi 2007/2008-mi Tasiilami annertusisami karakterit Nuummut sanilliukkaanni agquaqatigiisillugit qaffasinnerupput, ukiorli atuarfiusoq 2008/2009-mi appariartorsimalluni taavalu ukioq atuarfiusumi pineqartumi appasinnerpaasimalluni.

Tabeli 10. Meeqqat atuarfiannik naammassinnittut katillugit 2002-2010

Ukioq	Illoqarfik	Itt.	Tasiilaq	Paamiut	Nuuk	kommunimi katillugit
2002	Naling.	3	19	14	58	94
	Annert.	10	12	13	104	139
Katillugit 2002		13	31	27	162	233
2004	Naling.	9	40	13	60	122
	Annert.	8	15	9	102	134
Katillugit 2004		17	55	22	162	256
2006	Naling.	6	34	11	45	96
	Annert.	13	11	8	103	135
Katillugit 2006		19	45	19	148	231
2008	Naling.	3	43	9	72	127
	Annert.	3	18	12	89	122
Katillugit 2008		6	61	21	161	249
2010	-	5	55	24	192	275

Paasissutissanik pissarsiffik: Ineraasiavip karakterinut nalunaarsuiffianit immikkut anillatsitaq, Iluniartitaanermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersusoqarfik juli 2011

Nassuaat 1: Ukioq 2008/2009 aallarfigalugu nalginaasumut annertusisamullu immikkoortitsisoqassaarpoq, maannakkut atuartoqartalerpoq 10. klassip naammassinissaata tungaanut

Atuartut meeqqat atuarfiannik naammassinnittartut amerlassusaat Tasiilami qaffakkiartorput. Atuartut meeqqat atuarfiannik naammassinnittartut amerlassusaat kommunimi qaffasinnerpaat tulleraat, Nuuk kisimi qaffasinnerulluni. Atuartut naammassinnittut qassit Isortumeernersut ilisimaneqanngilaq.

Inerisaaviup atuartut immikkoortunut pingasunut agguartarpai:

- Atuartut "nukittuut", nassuiardeqarluni atuartut karakteerisa 30 %-iat amerlanerusulluuniit B-miittut (10) imaluunniit A-miittut (12)
- Atuartut "pikkorissut", nassuiardeqarluni atuartut karakteerisa 50 %-it amerlanerusulluuniit E-p (2) aamma C-p (7) akornanniittut (karakteerit marluullutik ilaallutik)
- Atuartut "sanngiitsut", nassuiardeqarluni atuartut karakteerisa 50 %-ii amerlanerusulluuniit Fx-imiittut (0) appasinnerusulluuniit

Tabellini ataaniittuni atuarfinni ukunani atuartut sumi inissisimanerinik takutitsippu; Tasiilami Alivarpiq, Kulusumi Alivarpiq aamma Ejnar Mikkelsenip Aluarpiq. Atuartut Isortumeersunut inissisimanernut taakkununnga ilaapput, tassa atuarnerik naammassiartorlugu Tasiilamukartussaagamik. Atuartut sumi inissisimanerat atuartunik Isortumeersunik immikkut takutitsinngillat.

Tabeli 11. Kuummiuni atuartut ilisarnaataat suaassutsimut agguarlugit 2011

	Niviarsiaqqat	Nukappiaqqat	Katillugit
2010	35	25	60
2011	24	29	53

Paasissutissanik pissarsiffik: Kultureqarnermut, Ilanniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, 2012

Niviarsiaqqat nukappiaqqallu klassini soraarummeerfiusuni amerlassusaat naammaginartumik agguarsimapput. Taamaattorli 2010-mi atuartuni soraarummeertuni niviarsiaqqat amerlanerulaarlutik.

Tabeli 12. Atuartut ilisarnaataat 2010/2011

	Atuartut ilisarnaataat katillugit 2010	Procent 2010	Atuartut ilisarnaataat katillugit 2010	Procent 2011
"Nukittuut"	3	5%	4	8%
"Pikkorissut"	46	77%	44	83%
"Sanngiitsut"	11	18%	5	9%
Katillugit	60	100%	53	100%

Paasissutissanik pissarsiffik: Kultureqarnermut, Ilanniartitaanermut, Ilisimatusarnermut aamm Ilageeqarnermut Naalakkersuisoqarfik, 2012

Tabelimi takuneqarsinnaavoq atuartut "pikkorissut" malunnaatilimmik amerlanersaasut. Atuartulli procentinngorlugit ikitusaaraannaat atuartutut "nukittuutut" immikkoortinneqarsimapput. Atuartut nukittuut amerlassusaat ukiuni kingullerni marlunni amerliartorsimapput, atuartullu sanngiitsut affaannarmik amerlassuseqarlutik.

Tabeli 13. Meeqqat atuarfianni atuartut suaassusaannut takussutissiaq 2000-2011

	Niviarsiaqqat	Nukappiaqqat	Katillugit
"Nukittuut"	3	1	4
"Pikkorissut"	17	27	44
"Sanngiitsut"	4	1	5
Katillugit	24	29	53

Paasissutissanik pissarsivik: Kultureqarnermut, Ilanniartitaanermut, Ilisimatusarnermut aamm Ilageeqarnermut Naalakkersuisoqarfik, 2012

Atuartut "pikkorissut" malunnaatilimmik amerlanersaapput. Atuartut procentinngorlugit ikitsuaraannaat atuartutut "nukittuutut" immikkoortinneqarsimapput. Atuartut nukittuut amerlassusaat ukiut marluk iluanni amerliartorsimapput, atuartullu sanngiitsut amerlassusaat affaannanngorsimallutik.

Tabeli 14. Atuartut sumi inissismaneri ilinniartitaanikkut killifinnut agguarlugit 2011, Tunu

	Efterskolit	Ilinniagaqarnissamut piareersarluni ilinniagaqarneq	Inuussutissarsiutinut ilinniarneq	Sinneruttut	Katillugit
"Nukittuut"	1	1	0	2	4
"Pikkorissut"	14	2	0	28	44
"Sanngiitsut"	0	0	0	5	5
Katillugit	15	3	0	35	53
Katinneri procentinngorlugit	28 %	6 %	0 %	66 %	100 %
Procentinut agguarneri 2010	35 %	0 %	3 %	62 %	100 %

Paasissutissanik pissarsiffik: Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, 2011

2011-mi nunap immikkoortuani atuartut arlaannaalluunniit ilinniagaqalivinnermik toqqaannartumik aallartissimanngillat. Tamanna 2010-miit appariarneruvoq, taamani 3 %-it inuussutissarsiutinut ilinniartinntuut toqqaannartumik ingerlaqqissimallutik. 66 %-it Sinneruttuniippuit, tassa atuartut toqqaannartumik ilinniagaqarnermik ingerlaqqissimanngitsut, naaleqqiusinermi qaffariarsimapput, 2010-mi 62 %-it 2011-mi 66 %-imut.

8.2 Efterskolerneq aamma AFS-p ingerlarnga

8.2.1 Efterskole

Tabeli 15. Efterskolemi atuartut 2010/2011, Paamiut

Ukioq	2010/2011				
	Ivittuut	Paamiut	Nuuk	Tasiilaq	Itt.
Efterskole Illoqarfik					
Villads Villadsen	-	3	8	1	1
Maniitsoq	-	4	12	4	1
Danmarkimi	-	7	88	20	3
Katillugit	-	14	108	25	5

Paasissutissanik pissarsiffik: Oqaatsinik Pikkorissarfik, 2011

Kalaallit Nunaanni efterskolini atuartut amerlassusaat pillugit ukiuni atuarfiusuni siullerni kisitsisinik pissarsinissaq ajornarsimavoq. Ukiumi atuarfiusumi 2010/2011-mit erseqqilluni meeqqat kitaaneersut amerlanersaat nunatsinni efterskolinukartartut. Ataaseq Tasiilamiit Qasigiannguani Villads Villadsenip efterskolianukarpooq, sisamallu Maniitsup Efterskolianukarlutik. Piorsaanermut Ingerlatsivik ilisimatitsivoq inuuusuttu Danmarkimi efterskoleriartartut amerliartortut. Ukiumi atuarfiusumi 2010/2011-mi atuartut Tasiilameersut 20-it Danmarkimi efterskoleriarput. Atuartunilli taakkunannaq qassit Isortumeernersut ilisimaneqanngilaq.

8.2.2 AFS-p ingerlarnga

Atuartunik Isortumeersunik American Field Service aqqutigalugu paarlasseqatigiinnikkut najugaqarniarluni aallartoqarsimamanngilaq.

8.3 Piareersaatigalugu ilinniarnerit

8.3.1 Piareersarfik

Isortumi Piareersarfefeqanngilaq. Piareersarfimmiit piareersarluni ilinniagaqarnissaq kissaatigineqarpat Tasiilamut nuuttoqartariaqarpoq.

Takussutissiami takutinneqarpoq Tasiilami Piareersarfimmi qinnuteqartut tiguneqartullu qassiusimanersut.

Tabeli 16. Piareersarfimmi AEU-mik atuarniarlutik qinnuteqartut tiguneqartullu		2006-2011									
Qinnuteqartut tiguneqartullu amerlassusaat		2006		2007		2008		2010		2011	
AEU		Qinn.	Tigu.	Qinn.	Tigu.	Qinn.	Tigu.	Qinn.	Tigu.	Qinn.	Tigu.
Paamiut		32	17	35	16	42	26	48	48	48	48
Nuuk		?	?	?	?	?	?	?	93	?	30
Tasiilaq			?	94	35	84	15	99	17	?	12
Ittoqqortoormiit		?	?	?	?	?	?	?	8	?	?

Paasissutissanik pissarsiffik: Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, 2012

2011 atuartut 12-it tiguneqarput. Qinnuteqartut amerlassusaat qaffakkiartorsimapput.

Piareersarfimmi atuartut arlaannaalluunniit toqqaannartumik meeqqat atuarfianneersuunngillat. (Suliffeqarnermut Inuussutissarsiornermullu Naalakkersuisoqarfik).

Tabeli 17. Piareersarfimmi AEU-mik naammassisimasut amerlassusaat, 2006-2011											
Angusimasut amerlassusaat	2006		2007		2008		2010		2011		
	AEU-1	AEU-2									
Paamiut	9	8	12	4	12	14	14	19	14	21	
Nuuk	?	?	?	?	?	?	?	?	33	?	
Tasiilaq		-	18	19	17	16	25	19	12	12	
Ittoqqortoormiit	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	

Paasissutissanik pissarsiffik: Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, 2012

8.3.2 Piorsaavik

Isortumi Piorsaaveqanngilaq. Piorsaavik qaninnerpaaq Tasiilamiippoq.

Piorsaavik suliffissarsuussiarfik aqqutigalugu inuusuttunut neqeroorutaavooq. Suliniutaavoq inuusuttut tunngaviusumik ilinnialernissaminut imaluunniit soqutigisatik naapertorlugit sulilernissaminut piareersartarnissaat. Igaffeqarpoq aamma sannaveqarpoq. IT atoqqiinerlu aamma qingigassaapput.

8.4 Ilinniaqqinnissamut aamma inuussutissarsiuteqalernissamut ilinniaqqinnej

Isortumi inuusuttunut aamma inuussutissarsiutinut ilinniarfeqanngilaq. Inuusuttunut inuussutissarsiutinulluunniit ilinniagaqarniaraanni taamaattumik Isortumiit nuuttoqartariaqarpoq.

Inuussutissarsiornermiit ilinniarnerit 42-it missaaniittut tamakkiisumik Kalaallit Nunaanni tiguneqarsinnaapput, inuussutissarsiutinut ilinniarnerit 30-it Danmarkimi ataasiakkaatigut atuarfimmiinnertallit tiguneqarsinnapput, sulilu allat 16-it inuussutissarsiutinut ilinniartitaanerit tamarmik Danmarkimi atuarfimmiilluni tiguneqarsinnaallutik.

HTX Sisimiuniippoq, Ilinniarnertuunngorniarfiit Nuummi, Qaqortumi aamma Aasianni aamma HHX Qaqortumi.

8.5 Nangitsiviusumik ilinniartitaaneq

Kommunimi innuttaasut qaffasinnerusumik ilinniagaqarniarlutik ingerlaqqittut pillugit kisitsisitigut paasissutissanik pissarsinissaq ajornarsimavoq, tassunga ilanngullugu amerlassusaat aamma ilinniagaqarnerup sammivia. Paasissutissat taakku pissarsiarinissaannut unamminartunut ilaatigut pissutaavoq ingerlaqqillutik ilinniagaqarniartut suminngaanneerneri pillugit kisitsisinik pissarsinissaq ajornakusoormat, tassa amerlanersaat illoqarfik najugaqartik qimallugu ilinniariartarmata. Kingusinnerusukkut paasissutissat taakku ilanngunneqarnissaat sulissutigineqarpoq.

Ingerlaqqilluni ilinniagaqarnissamut periarfissat qaninnerit Nuummiippuit.

Ilinniarnerit siviksut, akunnattumik sivisussusillit ingerlaqqiffiusullu ataasiakkaat Kalaallit Nunaanni ingerlanneqarsinnaapput, taamaanngippat nunanut allanut ilinniariartortariaqarluni.

Uku ilinniakkat Kalaallit Nunaanni ilinniarneqarsinnaapput:

- Akademiøkonom (Niuernermik Ilinniarfik, Nuuk)
- Arktisk Teknologi (Center for Arktisk Teknologi, Sisimiut)
- TusagassiorAQ (Tusagassiorungorniarfik, Nuuk)
- Ilinniartitsisoq (Ilinniarfissuaq/Grønlands Seminarium, Nuuk)
- Kulturi aamma Inuiaqatigiit Oqaluttuarisaanerat (Ilisimatusarfik, Nuuk)
- Procestekniker (INUILI, Narsaq)
- Inuiaqatigiilerineq (Ilisimatusarfik, Nuuk)
- Serviceøkonom (Niuernermik Ilinniarfik, Qaqortoq)
- Perorsaasoq (Perorsaanermik Ilinniarfik, Ilulissat)
- Inunniq Isumaginninnermut Siunnersorti (Inunniq Isumaginninnermut Siunnersortit Ilinniariat, Nuuk)
- Oqaatsit, Atuakkialerineq aamma Tusagassiuutit (Ilisimatusarfik, Nuuk)
- Peqqissaasoq (Peqqissaanermik Ilinniarfik, Nuuk)
- Teologi (Ilisimatusarfik, Nuuk)

9. Inuutissarsiutit

9.1 Pisortat suliffiutaat

Pisortat suliffiutaat uku Isortumiippuit (Sanarfinermut Avatangiisinnullu Ingerlatsivik, juli 2010):

- Kommunip nunaqarfimmi allaffia
- Pinnguartarfik
- Atuarfik
- Utoqqaat ataatsimut najugaqafiat
- Illu Sullissivik
- Katersortarfik

9.2 Suliffeqarfiit

Sullissiviit inuuussutissarsiornermilu suliffeqarfiit uku Isortumiipput (Sanarfinermut Avatangiis inullu Ingerlatsivik, juli 2010:

- Niuertarfik (Pilersuisoq)
- Orsussamik pilersuiffik (Polaroil)
- Allakkerivik (Tele-Post)
- Innaallagissiorfik imeqarfillu (Nukissiorfiit)
- Heliporti
- Umiarsualivik

9.2.1 Takornariaqarneq

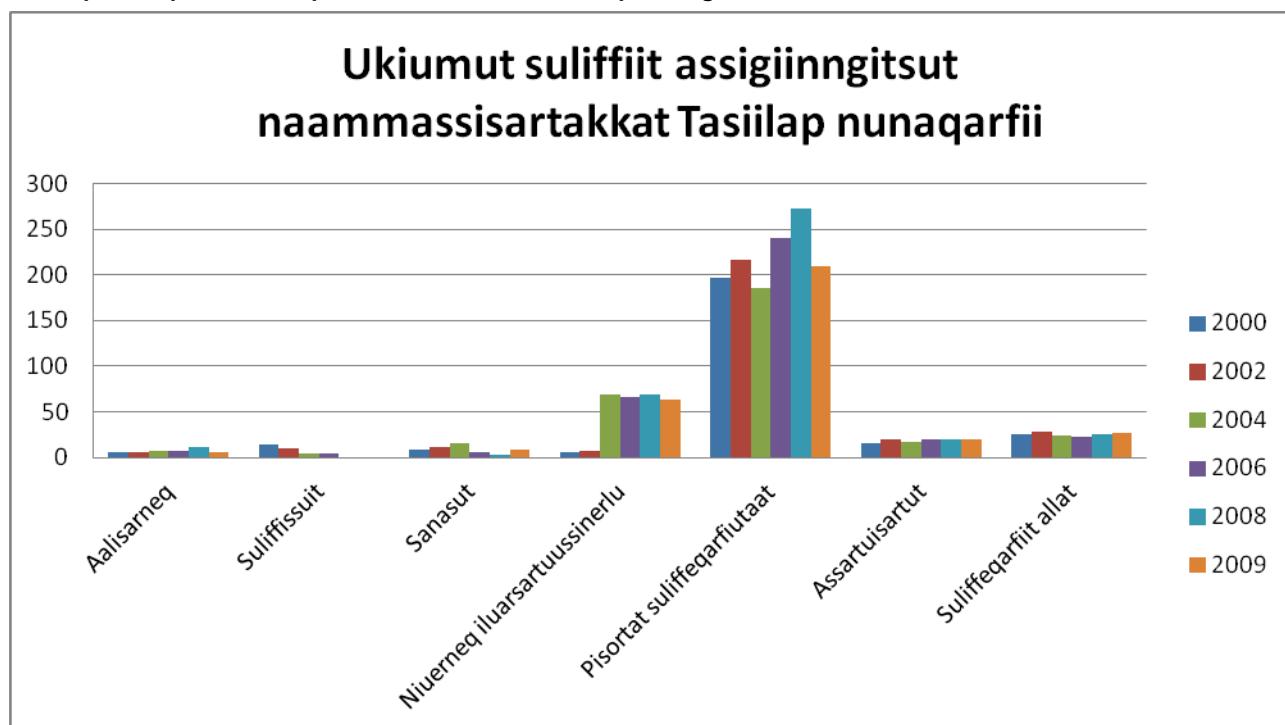
Isortumi takornariatut nunaqarfimmi ilaqtariinni illusimanissamut periarfisaqarpoq. Aamma illu sullissivimmi unnuinissamut periarfissaqarpoq, tassani inunnut qulinut inissaqarluni.

Sermersuaq itivillugu ilisimasassarsiornernut Isortoq amerlanertigut aallarfiusarlunilu tikifflusarpoq (www.eastgreenland.gl).

9.3 Suliffissaqartitsineq

Takussutissiaq 9.

Tasiilap nunaqarfíini suliaqarfíini ataasiakkaani ukioq naallugu sulisut amerlassusaat, 2000-2009

Paasissutissanik pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni naatsorsueqqissaartarfik statistikbanken aug. 2011.

Takussutissiami takutinneqarpoq Tasiilap nunaqarfíini suliaqarfíit assigiinnngitsut iluanni ulloq naallugu atorfinit sinneqarsimasut agguarneri (ukiumut). Tasiilap nunaqarfíinut tallimanut Isortoq ilaavoq, kisitsisillu Isortumi taamaallaat pissutsink taamaalilluni takutitsinani.

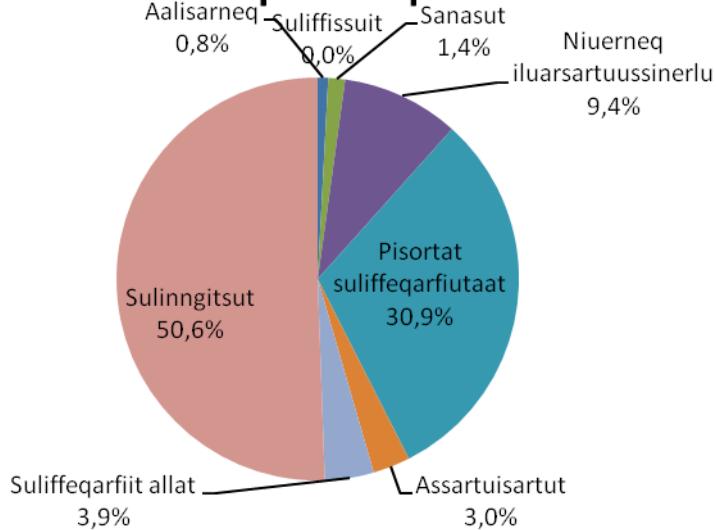
Pisortat allaffeqarfii tassaapput Tasiilap nunaqarfinni amerlanerpaanik sulisoqartut. Niuerneq iluarsaassinerlu suliaqarfinni anginerpaat tulleraat. Aalisarneq, suliffissuaqarneq sanaartornerlu suliaqarfinni ikinnerpaamik sulisoqarput.

2009-p kingorna ukiunut kisitsisitigut paasissutissanik Naatsorsueqqissaartarfik maannakkut tunniussisinnanngilaq. Kingusinnerusukkut paasissutissat taakku pissarsiarineqarsinnaaneri sulissutigineqarpoq.

Takussutissiaq 10. Tasiilap nunaqarfii suliaqarfinni ataasiakkaani ukioq naallugu sulisut amerlassusaat 2009

2009-mi sulisartoqarneq procentinngorlugu-

Tasiilap nunaqarfii

Paasissutissanik pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik, Statistikbanken aug. 2011.

Kisitsisit nutaanerpaat pissarsiarineqarsinnaasut 2009-imeersuupput

Sulisorisinnaasat ukioq naallugu sulisut amerlassusaannut, tassa ulloq naallugu atorfitt amerlassusaannut assersuukkaanni takuneqarsinnaavoq Tasiilap nunaqarfii sulisorisinnaasat 49 %-ii (affangajai) suliffeqartut. Sulisorisinnaasat affai sulisut 62 %-ii pisortat allaffeqarfii sulipput.

10. Inunniq isumaginninnermi pissutsit

10.1 Sunngiffimmi sammisat aamma peqatigiiffilerineq

Tabeli 18. Kommuneqarfik Sermersuup nunaqarfiini sunngiffimmi susassaqtitsineq

Illoqarfik	Kapisillit	Qeqertarsuatsiaat	Arsuk	Sermili-gaaq	Kuum-miut	Tiniteqi-laaq	Kulusuk	Isortoq
Ingerlataq		aap						
Timersortarfik			aap	aap	aap	aap	aap	aap
Isikk. arsarneq								
Assam. arsarneq								
Volleybold			aap					
Sulorarneq								
Basketball								
Nerrivimmi arsaararneq								
Sisupilorneq		aap					aap	
Ujakkaarneq								
Tae-Kwon-Do								
Inuit Games							aap	
Qajaq	aap	aap	aap	aap	aap	aap	aap	aap
Fritidsklub	aap	aap						
Ungdomsklub								
Spejderit								
Katersugaasivik	aap	aap	aap	aap	aap	aap	aap	aap
Sunngiffimmi atuartitsineq			aap					
Caféer				aap				
Qimusser tartutut peqatigiiffiat								
Sanaluttarneq								
Maji peqqinnartuutiguk								
Isiginnartitsineq		aap						

Paasissutissanik pissarsiffik: Piorasaanermut Ingerlatsivik

Isortumi isikkamik arsaannissamut, sunngiffimmi klubbernissamut kiisalu sunngiffimmi atuartitsinernik periarfissaqarpoq.

10.2 Meeqqat inuusuttullu

10.2.1 Meeqqeriviit neqeroorutillu

Tabeli 19. Paqqinnittarfiiit katillugit aamma meeqqanut inuusuttunullu illoqarfinni suliniutit 2011

	Kapisillit	Qeqertarsuatsiaat	Arsuk	Sermiligaaq	Kuummiut	Tiniteqilaaq	Kulusuk	Isortoq
Atuarfiit	1	1	1	1	1	1	1	1
Meeqqeriviit	0	0	0	0	0	0	0	0
Meeraaqqueriviit	0	0	0	0	0	0	0	0
Init pinnguartarfiiit	0	0	0	1	1	1	0	1
Ulluunerani paarsisartut	1	0	0	0	0	0	1	0
Meequerivik meeraaqquerivittalik	0	1	1	0	0	0	0	0
Skolepasning	0	0	0	0	0	0	0	0
Fritidshjem	0	0	0	0	0	0	0	0
Ornittakkat	0	0	0	0	0	0	0	0
Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiiit	0	0	0	0	0	0	0	0
Angajoqqaarsiat (nal. + prof.)	*	*	1	5	3	4	5	0
Meeqq. Ilaqtariinnullu sullissivik	0	0	0	0	0	0	0	0
Inuusuttunut siunnersortit	0	0	0	0	0	0	0	0

Paasissutissanik pissarsiffik: Kommuneqarfik Sermersooq

* Nuummut atapput

Nunaqarfinni meeqqanut inuusuttunullu sunik neqerooruteqarnersoq misissoraanni takuneqarsinnaavoq Isortumi ataatsimik atuarfeqartoq aamma ataatsimik pinnguartarfefeqartoq. Isortumi anga-joqqaarsiaqangnilaqq.

10.2.2 Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissitat

Isortumi meeqqanut inissinneqartunut tunngatillugu kisitsisitigut paasissutissanik Tungiuinermut Ingerlatsivik maannakkut tunniussisinnaanngilaq. Meeqqat inissinneqartut amerlassussaanut, inissiinermi pissutaasut aamma sumut inissinneqarnerinut tunngasunik paasissutissanik siunissami tunniussisoqartarnissa sulissutigineqarpoq.

10.3 Utoqqarnik isumassuineq

Tabeli 20. Utoqqarnik isumassuineq

	Kapisillit	Qeqertarsuatsiaat	Arsuk	Sermili-gaaq	Kuum-miut	Tiniteqilaaq	Kulusuk	Isortoq
Paaqqinnitarfiit	-	1 (10)	-	-	-	-	-	-
Oqilisaaviiit	-	-	-	-	-	-	-	-
Utoqqaat illui	3	2	1	4	4	4	-	4
Angerlars. ikiorteqarneq	5	12	5	4	4	3	4	2
Ulluunerani neqeroorutit	-	-	-	-	-	-	-	-

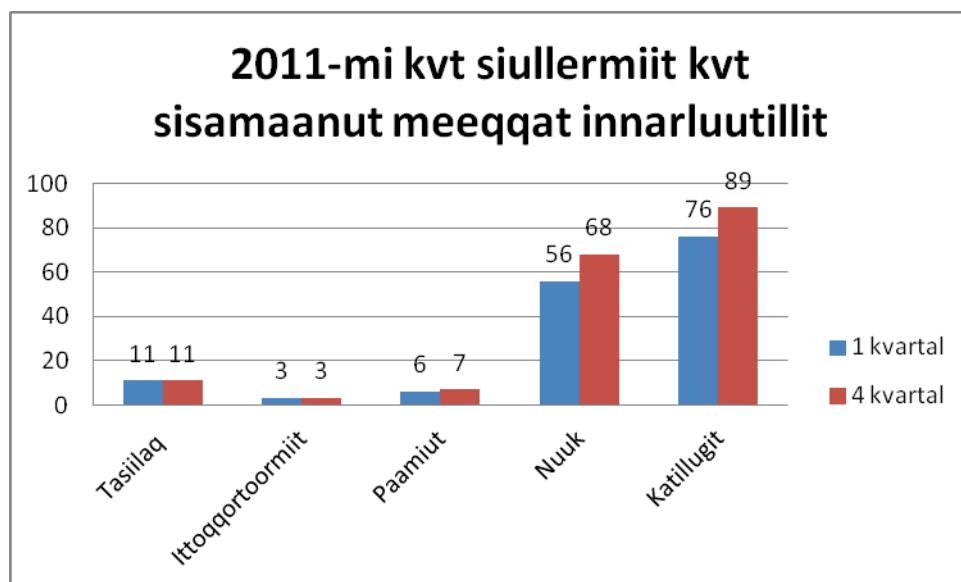
Paasissutissanik pissarsiffik: Kommuneqarfik Sermersumi inersimasunik isumassuivik, august 2011

Isortumi utoqqarnut sisamanik inissiaqarpoq. Angerlarsimaffinni ikiortit marluk atorfinitinneqarsi-mapput utoqqaallu pingasut angerlarsimaffimmi ikiorteqartarlutik. Isortumi sapertunut najugaqarfeqanngilaq, oqilisaassilluni inissaqarnani aamma ullaunerani neqerooruteqarnani.

10.4 Innaruutilinnik isumassuineq

10.4.1 Inuit innaruutillit amerlassusaat innaruutillu suuneri.

Takussutissiaq 11. meeqqat innaruutillit amerlassusaat

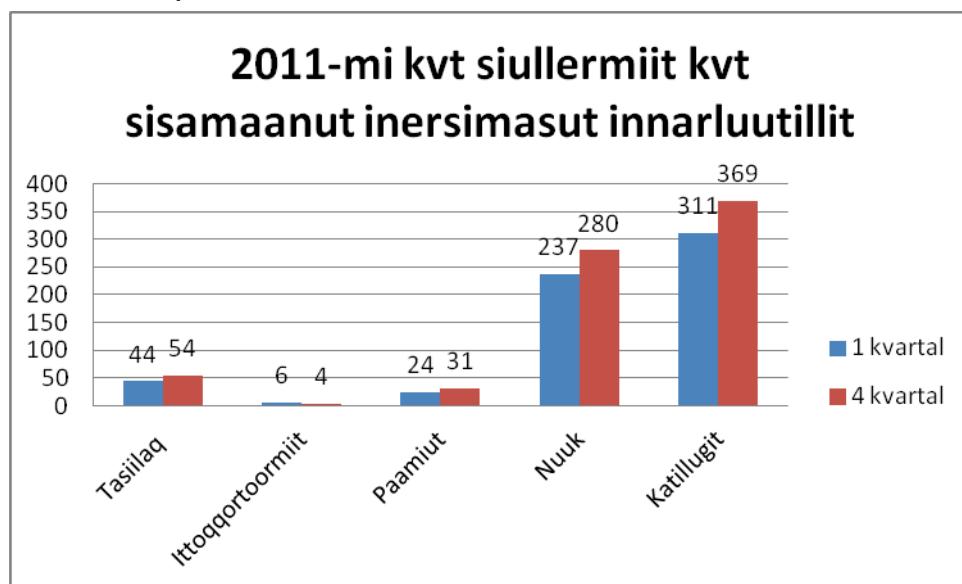

Paasissutissanik pissarsiffik: Tungiuinermut Ingerlatsivik

Takussutissiamit takuneqarsinnaavoq 2011-mi kvartalit sisamaanni Tasiilami meeqqat innaruutillit aqqaniliusut. Meeqqat taakku arlaat Isortumeernersoq ilisimaneqanngilaq.

Takussutissiaq 12. Inersimasut innarluutillit amerlassusaat

Paasissutissanik pissarsiffik Tunguinermut Ingerlatsivik

2011-mi kvartalit sisamaanni Tasiilami inersimasut innarluutillit 54-iupput. Taakku arlaat inersimasut Isortumeersuunersut ilisimaneqanngilaq.

Innarluutip qanoq ittuuneranut tunngasunik paasissutissani Tunguinermut Ingerlatsivik maannakkut tunniussisinnaanngilaq. Kingusinnerusukkut paasissutissat taakku ilanngunneqartarnissaat sulissutigineqarpoq.

10.4.2 Sullifiit aamma neqeroorutit

Isortumi paaqqinniffinnut neqeroorutinullu tunngasunik kisitsisitigut paasissutissanik Ingerlatsivik maannakkut tunniussisinnaanngilaq. Isortumi innuttaasutut innarluutillittut inummik ikorfarteqarnissamut imaluunniit angerlarsimaffimmik ikiorteqarnissamut periarfissaqarput. Innarluutilinnut periarfissat illoqarfinni annertunerupput. Tasiilami assersuutigalugu najugaqarfeqarpoq, ulluunerani neqerooruteqarluni aamma nakkutigineqarluni sulinissamut periarfissaqarluni.

Tabeli 21. Innarluutilinnit inissiat, ornittakkat aamma ulluunerani neqeroorutit, 2011

	Nuuk	Paamiut	Tasiilaq	Ittoqqortoormiit	Ivittuit
Ataatsimut najugaqarfiit	3	1	0	1	0
Inissiat innarluutilinnut naleqqussakkat		5	0	0	
Ornittakkat	2	1	0	0	0
Ulluunerani neqeroorutit	-	1	9		
Suliffiit nakkutigisat	25	8	6		
Ikorfarteqarneq	62	14	11	1	
Oqilsaassinissamut periarfissat	-		3		
Najugaqarfiit	4		3		

Paasissutissanik pissarsiffik: Kommuneqarfik Sermersooq, Inersimasunik isumassuisarfik

10.4.3 Innaruutillit angerlarsimaffiup avataanut inissitat

Isortumi paaqqinniffinnut neqeroorutinullu tunngasunik kisitsisitigut paasissutissanik Ingerlatsivik maannakkut tunniussisinnaanngilaq. Isortumi innuttaasutut innaruutillittut inummik ikorfarteqarnissamut imaluunniit angerlarsimaffimmi ikiorteqarnissamut periarfissaqarput. Innaruutilinnut periarfissat illoqarfinni annertunerupput. Tasiilami assersuutigalugu najugaqarfeqarpoq, ulluunerani neqerooruteqarluni aamma nakkutigineqarluni sulinissamut periarfissaqarluni.

Tabeli 22. Innaruutillit inissitat, 2012

Illoqarfik	Kalaallit Nunaanni angerl. avataanut inissitat 2012		Danmarkimi angerl. Avataanut inissitat 2012	
	Meeqqat	Inersimasut	Meeqqat	Inersimasut
Tasiilaq	2	6	0	10
Ittoqqortoormiit	0	0	0	1
Paamiut	2	5	0	4
Nuuk	16	42	2	36
Katillugit	20	53	2	51

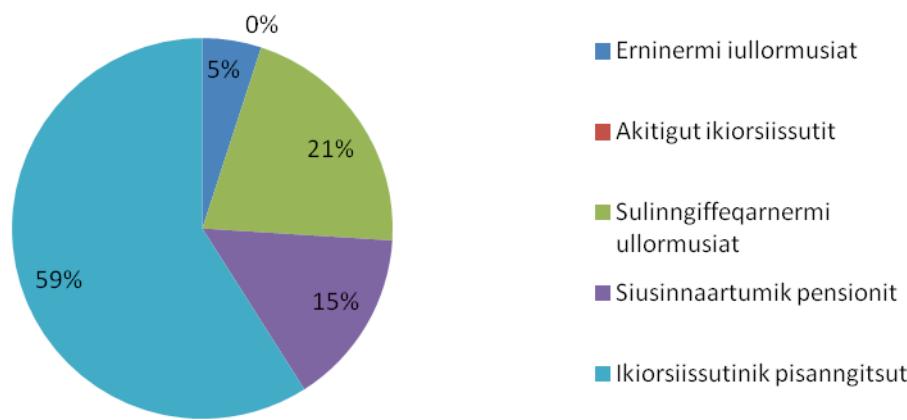
Paasissutissanik pissarsiffik: Kommuneqarfik Sermersumi inersimasunik isumassuivik

2012-mi kvartalimi siullermi meeqqat innaruutillit Tasiilameersut marluk Kalaallit Nunaanni inissinneqarsimapput. Piffissami tessani inersimasut innaruutillit arfinillit Kalaallit Nunaanni inissinneqar-simapput, aamma innaruutillit qulit Tasiilameersut Danmarkimi inissinneqarsimallutik. Taakku arlaat Isortumeersuunersoq ilisimaneqanngilaq.

10.5 Inunnik isumaginninnermi ikorsiissutit tunniuttakkat

Takussutissiaq 13. Sulisorisinnaasaniit isumaginninnikkut ikorsiissutisisartut juli 2011

Isumaginninnikkut ikorsiissutit procentinngorlugit

Paasissutissanik pissarsiffik: Kommuneqarfik Sermersooq Tungiuinermut Ingerlatsivik, august 2011

Isortumi inuit qulingiluat siusinaartumik pensionisiaqarput, aqqaneq marluk suliffissaaleqisuullutik, annertussusileriikkanik ikorsiissutisisartunik peqanngilaq. Tassa sulisorisinnaasat 15,3 %-ii siusinaartumik pensionisiaqarput, kiisalu sulisorisinnaasat 20,3 %-ii suliffissaaleqisuullutik.

Inuit arfineq pingasut utoqqalinersiuteqarput, aamma pingasullu ernereernerup kingorna ullormusiaqarlutik. Tamanna isumaqarpoq pisortat Isortumi inunniq 24-inik ikiuisartut. Kisitsit procentinngorlugu naatsorsoraanni inuit pisortanit pisartagaqartut Isortumi 2011-mi innuttaasut inersimasut 41 %-iink annertussuseqarput. Innuttaasut inersimasut tassaapput kikkut tamarmik 18-init qummut ukiullit.

10.5.1 Suliffissaaleqisut

Tabeli 23. januar 2011-mut naleeqqiullugu 2011-mi oktoberimi, novemberimi decemberimilu suliffissaaleqisut amerlassutsimikkut ineriartronnerat

Sermersooq 2011	Januar 2011	Oktober	November	December	Okt/ Nov/ Dec agguaqatigiisillugit
Nuuk	594	590	635	686	637
Paamiut aamma Arsuk	171	148	167	165	160
Tasiilaq	170	115	140	201	152
Ittoqqortoormiit	*	55	59	56	57
Sermiligaaq	*	47	41	40	43
Isortoq	*	2	4	8	5
Kulusuk	*	19	19	19	19
Tiniteqilaaq	*	12	12	14	13
Kuummiut	*	38	42	50	43
Qeqertarsuatsiaat	*	13	19	11	14
Kapisillit	*	8	5	5	6
Katillugit	947	1047	1143	1255	1147

Paasissutissanik pissarsiffik: Tungiuinermet Ingerlatsivik, Kommuneqarfik Sermersooq, 2012

2011-mi qaammatini kingullerni pingasuni Isortumi suliffissaaleqisut agguaqatigiissinneri 5-imí inissisimavoq.

Tabeli 24. Sulisorisinnaasanut naleeqqiullugu suliffissaaleqisut procentiat

	Oktober	November	December
Nuuk	4,8	5,22	5,6
Paamiut aamma Arsuk	9,3	14,7	15,7
Tasiilaq	9,3	10,7	15,4
Ittoqqortoormiit	18	19,4	18,3
Sermiligaaq	37,6	32,5	31,7
Isortoq	3,4	7,0	13,5
Kulusuk	10,4	10,4	10,4
Tiniteqilaaq	14,8	14,8	16,4
Kuummiut	18,6	20,6	24,6
Qeqertarsuatsiaat	9,1	13,2	7,9
Kapisillit	13,3	8,3	8,3

Paasissutissanik pissarsiffik: Tungiuinermet Ingerlatsivik, Kommuneqarfik Sermersooq, 2012

2011-mi qaammatini kingullerni pingasuni Isortumi suliffissaaleqisut procentiat sakkortuumik qaffariarpoq. Oktoberi 2011-miit december 2011-mut suliffissaaleqisut procentiat sisamariaat sinnerlugut qaffapput.

11. Pinerluttarneq

Tabeli 25. Illoqarfinni pinerluttarnerit

Illoqarfik	Nuuk					Paamiut					Tasiilaq / Itt.				
	2002	2004	2006	2008	2010	2002	2004	2006	2008	2010	2002	2004	2006	2008	2010
Ukioq															
Pinerluut															
Inuarneq	0	2	4	1	3	0	0	0	0	0	1/1	0	2	1	0
- Inuariarneq	3	2	4	7	2	0	1	1	1	3	1/2	2	3	3	6
Persuttaaneq	196	230	220	217	271	34	63	58	43	37	57/16	70	76	98	45
-Angerlarsimaffimi eqqissiviilliornerit	-	-	-		953	-	-	-		146	-	-	-	-	323
Kinguaassiutitigut kanngutsaattuliornerit	49	42	20	7	134	25
Pinngitsaaliijerit pinngitsaaleeriernerillu	40	27	38	27	25	7	8	7	7	3	11/4	19	37	30	18
Qaniganik atoqateqarneq, meeqqanik atoqateqarneq, kanngutsaattuliorneq	29	33	39	31	83	3	7	0	4	14	59/5	28	48	14	51
Aallat kinguaassiutitigut kanngutsaattuliornerit	0	2	-	-	-	0	0	-	-	-	1/0	0	-	-	-
Allat pigisaannik pinerluttuliornerit	78	54	1532	1582	1609	5	1	93	156	78	12/0	5	150	185	144
Pigisanik tillinnerit	151	102	176	130	105	11	18	7	12	1	19/1	6	10	14	4
Angerlarsimaffinnut tillinniarnerit	139	406	288	159	311	31	35	16	27	21	102/4	27	32	31	45
Tillinnerit	673	928	970	975	855	38	41	39	30	29	93/4	59	67	56	47
Aserorterinerit	-	-	307	299	287	-	-	45	58	25	-	-	53	42	43
Ikioroornartulerineq	188	-	173	235	219	14	-	21	9	16	19/0	-	4	2	10
Aqqusinikkut angallannermi pinerluttuliornerit	255	.	322	321	558	8	.	11	12	6	15/0	.	26	23	22
- aalakoorluni biiлерерит	86	62	73	72	71	6	4	4	0	0	2/5	0	2	7	6

Paasissutissanik pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni politiit sulifeqarfittut nalunaarutaat, Politimestereqarfik 2002, 2004, 2006, 2008, 2010.

-: Ukiuni ukunani kisitsisit pigineqanngillat. : ukiuni tassaniinnaq imiqassartorsimalluni biilersimaneq taamaallaat pineqarpooq

Nassuaat: Ivittuunut nunaqarfinnullu kisitsisit pigineqanngillat, politeeqarfik politistationinut agguqaaammata.

Tabelli qulaaniittooq tassaavoq Politimestereqarfimmiit takussutissiaq. Kisitsisit politeeqarfinnut naatsorsorneqarsimapput, tamanna isumaqarpooq Ittoqqortoormiinut aamma Tasiilamut taakkunanilu nunaqarfinnut kisitsisit ataatsimoortillugit naatsorsorneqarsimasut. Taamaattumik Isortumi pinerlunniarneq pillugu kisitsisit takutitsinatik.

Tasiilaq/Ittoqqortoormiini kinguaassiutitigut pinerluutit 2008-miit 2010-mut annertuumik ikileriarsimapput. Piffissami tassani tillinniarnerit amerlassusaat aamma annertuumik ikileriarsimallutik. Akerlianilli ilaquutanik qanigilluinnakkanik atoqateqarneq, meeqqanut naleqqiullugu atoqateqarneq aamma kannguttaalliorfigitinnerit amerlassusaat piffissami 2008-2010-mi amerleriarsimapput, kiisalu piffissami tassani ikioroornartunik pinerlunneq annertuseriarsimalluni.

Tasiilaq/Ittoqqortoormiini pinerlunniarnerit annertussusaat Kommuneqarfik Sermersuumi qaffasinnersaavoq. Taamaattorli pinerlunniarnerit annertussusiat Nuummi pinerlunniarnernit appasinnerugaatsiarlutik.

12. Peqqinnissaq

12.1 Peqqinnissaqarfimmi ingerlatat

Isortumi nunaqarfimmi peqqinnissamut ikiortimik sulisoqarpoq. Nakorsaq aamma kigutinut nakorsaq qaninnej Tasiilamiipput.

12.2. Innuttaasut peqqinnerat

Takussutissiaq 25 tassaavoq Tasiilap peqqinnissaqarfiani inuit peqqissuunerat pillugu takussutissiaq. Nunaqarfinnut tunngasunik kisitsisinik pissarsinissaq ajornarsimavoq, tassa Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup sinerissami peqqinnissaqarfinnut ataatsimoortumik kisitsisit naatsorsortarmagit. Tabelimi taamaattumik peqqinnissaqarfimmut Tasiilamut tamarmut kisitsisit takutinneqarput, taamaattumik tamanna Isortumut taamaallaat aamma atuuttuunersoq inerniliisoqarsinnaanani.

Tabeli 25. Innuttaasut peqqissusaat, Tasiilaq 2000-2010

	2000	2002	2004	2006	2008	2010
Sukkorneq (Type 2)	-	-	-	-	0	22*
Sakiallunneq	6	4	6	25
Klamydia	115	125	98	179	184	-
Gonoré	114	255	115	254	175	-
Syphilis	0	0	0	0	0	-

Paasissutissanik pissarsiffik: Nakorsanik nakkutilliisoqarfik

- kisitsiseqanngilaq.. Kisitsisinik tigusaqartoqanngilaq

Inuunermi pissusilersuutinit nappaatit tamaasa pillugit imaluunniit piffissami ukiunut tamanut kisitsisitigut paasissutissanik pissarsinissaq ajornarsimavoq. Kingusinnerusukkut taakku ilanngunneqartalernissaat sulissutigineqarpoq.

12.3. Imigassaq

12.3.1 Imigassamik atuineq

Tabeli 26. Innuttaasut 18-t sinnerlugit ukiulinnut imigassaq tunisaq literinngorlugu

	2008^	2009	2010	2011*
Arsuk	181,6	121,7	140,6	135,8
Qeqertarsuatsiaat	206,4	149,7	154,3	154,2
Kapisillit	333,3	247,9	234,1	255,0
Sermiligaaq	116,9	107,2	98,9	72,7
Isortoq	293,3	237,3	287,4	188,3
Kulusuk	175,8	191,9	194,8	195,4
Tiniteqilaaq	204,7	245,4	322,0	285,2
Kuummiut	239,9	201,2	246,4	215,8

Paasissutissanik pissarsiffik: KNI A/S, juli 2011

**Siumut nalunaarsuineq 2011-mi ukiup affaa siulleq ilanngullugu tunisat marloriaatinngorsimanera aallaavigalugu 2010-mi junip naanerani*

^ Utimut ilanngaaneq 2008-mi qaammatit qulit siullit 2008-mi novemberimi aamma decemberimi tusineq aallaavigalugu

Takussutissiami takutinneqarpoq innuttaasut 18-it sinnerlugit ukiulimmut ataatsimut ukiumut agquaqtigissillugu tunisineq.

Innuttaasumut ataatsimut imigassanik aalakoornartortalinnik Isortumi tunisineq 2009-mi appasinnerpaamik 237,3 literiullugu, taanna 2010-mi qaffappoq 287,4 literinngorluni 2011-milu 188,3 literinngornissaa naatsorsuutigineqarluni.

Isortoq Kulusummi atuinermit appasinnerusumik imigassamik aalakoornartortalimmik atuiffiuvooq. Atuineq ukiumut ataatsimut agguaraanni innuttaasoq ataaseq sapaatip akunneranut 3,6 literimik imertarnera aasingaa.

12.3.2 Atornerluisunik katsorsaasарneq

Isortumi atornerluisut qassit katsorsartinneqarsimaneri pillugit kisitsisitigut paasissutissanik peqanngilaq.

12.4 Imminut toquutarneq

Tabeli 27. Imminut toquutarnerit,iminut toquunnissamut siorasaarinerit imminullu toqoriarnerit

	2000			2002			2004			2006			2008			2010		
	Sior.	Toqoriarn.	Imm. toq.	Sior.	Toqoriarn.	Imm. toq.	Sior.	Toqoriarn.*	Imm. toq.									
Nuuk	-	5	6	-	6	7	73	5+7	10	134	15+9	13	117	12+6	8	145	6+9	10
Paamiut	-	3	0	-	1	3	32	6+0	5	50	8+4	3	29	1+0	2	28	2+1	4
Tasiilaq	-	6	6	-	6	7	37	8+7	11	68	11+1	7	83	12+11	5	51	4+2	5
Itt.	-	2	3	-	1	2	2	1+2	1	20	2+0	0	18	2+1	2	18	1+2	1
<i>Paasissutissanik pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni Politimestereqarfik august 2011</i>																		
<i>* Pisimasut maannakkullu suliat</i>																		

Politiit kisitsisitigut paasissutissaatitik politeeqarfikkuaarlugit naatsorsortarpaat. Sermiligaaq taamaattumik Tasiilaq aamma Ammassallup pigisaani nunaqarfiiit allat peqatigalugit naatsorsorneqarpoq, taamaattumik Isortoq pillugu paatsuugassaangitsumik oqaaseqartoqarsinnaanngilaq.

Imminortut amerlassusaat piffissami 2008-2010-mi assigiissimapput. Taamaattorli imminornissamik siorasaarisut imminoriartullu amerlassusaat ikiliartorsimallutik.

13. Naggasiut

Kommuneqarfik Sermersuumi najugaqarfiiit ilaasa ilisarnaataat pillugu atuareerputit.

Kommuneqarfik Sermersuumi illoqarfinni aamma nunaqarfinni tamani sumiiffinni inuiaqatigiit ilisarnaataannut tunngasut suliarineqareerput, kommuneqarfimmi illoqarfiiit aamma nunaqarfiiit pillugit atuagaqaqqinnisanik soqtiginnikkuit.

Sumiiffinni inuiaqatigiit ilisarnaataat Kommuneqarfik Sermersuup nittartagaani nassaarisinnaavatit: www.sermersooq.gl.

Illit sumiiffinni inuiaqatigiit ilisarnaataat pillugit oqaaseqaatissaqaruit, apeqqutissaqaruit, ilassutissaqaruit imaluunniit assigisaanik, taava Borgmesterip allatseqarfia attaveqarfingisinnaavat mailimut uunga: kommuneqarfik@sermersooq.gl.

14. Atuakkanut paasissutissanillu pissarsiviit allassimaffiat

Sanarfinermut Avatangiisinullu Ingerlatsivik, Kommuneqarfik Sermersooq; Illoqarfiup pilersaarusrorneranut immikkoortortaq, Pinngortitamut Piujuartitsinermullu Immikkoortortaq Innuttaasunik Sullissivik, Kommuneqarfik Sermersooq
 Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik; Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik
 Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik; Uumasunut nakorsaqarfik
 Kultureqarnermut, Iluniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik;
 Inerisaavik
 Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik; Nunatsinni nakorsaaneq, Peqqissutsimut Pitsaaliuinermullu Aqutsisoqarfik
 Naatsorsueqqissaartarfik
 INI A/S
 Iserit A/S
KANUKOKA
 Lonely Planet, Greenland and The Arctic
 Katsorsaavik
 Nukissiorfiit
 Nuuk Fysioterapi
 Nuuk Taxa
 Kalaallit Nunaanni Politiit; Politimestereqarfik
 Psykologforeningen
 Qaqqiffik
 Oqaatsinik Pikkorissarfik Sisimiut
 Kigutit nakorsaat Niels Nygaard
 Taxagut
 Tele Greenland A/S
 Turen går til Grønland
 Piorsaanermut Ingerlatsivik, Kommuneqarfik Sermersooq; Piareersarfiiit, Atuarfinnut immikkoortortaq, Kultureqarnermut Sunngiffimmullu immikkoortortaq
 Tungiuinermut Ingerlatsivik; Meeqjanut llaqtariinnullu Immikkoortortaq, Inersimasunik Isumassuvik, Suliffissarsiuussisarfik
www.airgreenland.gl
www.denstoredanske.dk
www.dmi.gl
www.eastgreenland.gl
www.ral.gl
www.aul.gl
www.sermersooq.gl
www.wikipedia.com

15. Ilanngussaq

Ilanngussaq 1. Kommuneqarfik Sermersuumi ilinniartitsisoqarneq, 2000-2011

	2000-01		2002-03		2004-05		2006-07			2008-09			2010-11					
	Amerlass.	Ilinniarsima- sut %- ingorlugit	Amerlass.	Ilinniarsima- sut %- ingorlugit	Amerlass.	Ilinniarsima- sut %- ingorlugit	Amerlass.	Atorfijt:		Amerlass.	Atorfijt:		Amerlass.	Atorfijt:				
								Forskolelære re/ærere	Timelærere		Forskolelær- ere/ærere	Timelærere		Forskolelær- ere/ærere	Timelærere			
ASK	70	85,7	69	84,1	71	83,1	63	51	1	81,0	56	46	0	82,1	65	43	1	66,2
Qorsussuaq	34	73,5	45	88,9	52	80,8	53	44	4	83,0	51	45	3	88,2	49	41	2	83,7
USK	60	76,7	67	89,6	68	88,2	58	51	3	87,9	58	51	1	87,9	52	45	2	86,5
Nuussup Atuarfia	50	80	53	83,0	57	87,7	55	41	4	74,5	59	55	0	93,2	62	54	0	87,1
Kangilinnguit	44	65,9	55	92,7	56	82,1	51	40	10	78,4	47	40	1	85,1	50	48	4	96,0
Qeqertarsuatsiaat	5	20	8	50,0	10	40,0	7	3	3	42,9	9	5	3	55,6	8	3	4	37,5
Kapisillit	5	20	4	50,0	2	50,0	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0	2	0	2	0,0
Nuuk katillugit	268	75,4	301	86,0	316	82,9	287	230	25	80,1	280	242	8	86,4	288	234	15	81,3
Tasiilaq	41	61	49	71,4	52	63,5	53	34	13	64,2	53	34	15	64,2	62	39	17	62,9
Kuummiut	9	44,4	9	44,4	11	45,5	10	2	8	20,0	9	7	2	77,8	11	5	5	45,5
Kulusuk	7	42,9	8	25,0	7	57,1	9	7	2	77,8	10	7	2	70,0	13	8	3	61,5
Sermiligaaq	5	0	5	0,0	6	16,7	5	0	5	0,0	7	1	5	14,3	6	1	6	16,7
Tiniteqilaaq	4	25	3	33,3	4	25,0	5	2	3	40,0	4	1	3	25,0	4	1	3	25,0
Isortoq	4	0	4	25,0	4	25,0	4	0	4	0,0	4	0	4	0,0	4	0	4	0,0
Tasiilaq katillugit	70	47,1	78	55,1	84	53,6	86	45	35	52,3	87	50	31	57,5	100	54	38	54,0
Ittoqqortoormiit	19	47,4	16	43,8	20	45,0	18	6	11	33,3	17	9	7	52,9	18	7	6	38,9
Ivittuut	2	100	2	100,0	2	100,0	2	2	0	100,0	2	2	0	100,0	3	2	1	66,7
Paamiut	30	43,3	30	56,7	31	38,7	37	18	18	48,6	34	24	14	70,6	34	20	16	58,8
Arsuk	5	40	5	40,0	4	50,0	4	2	3	50,0	5	1	4	20,0	5	3	1	60,0
Paamiut katillugit	35	42,9	35	54,3	35	40,0	41	20	21	48,8	39	25	18	64,1	39	23	17	59,0

Kilde: Kommunernes Landsforening - KANUKOKA, 2011